

GÖTEBORGS UNIVERSITET

**Möjliga uppfattningar om homosexualitet
vid en gymnasieskola**

Daniel Hembert

LAU690

Handledare: Franck, Olof

Examinator: Lustig, Florentina

Rapportnummer: HT11-2611-120

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Möjliga uppfattningar om homosexualitet vid en gymnasium

Författare: Hembert, Daniel

Termin och år: Höstterminen 2011

Kursansvarig institution: (För LAU690: Sociologiska institutionen)

Handledare: Franck, Olof

Examinator: Lustig, Florentina

Rapport nummer: HT11-2611-120

Nyckelord: Homosexualitet, heteronorm

Syftet med uppsatsen är att synliggöra möjliga uppfattningar om homosexualitet vid en gymnasieskola.

Min huvudfråga är således ”Mojliga uppfattningar om homosexualitet vid en gymnasieskola”.

Metoden jag använt mig av är djupintervjuer och intervjuer. Jag har även valt att ta med relevant litteratur för att få en större förståelse i ämnet.

Resultatet visar på att denna gymnasieskola har kommit en bit när det gäller öppenhet och förståelse för homosexuella i skolan. Intervjuerna visar att elever och lärare har en ganska stor förståelse för homosexuella. Däremot efterlyses en större integration av ämnet i elevernas vardag exempelvis genom temadagar som tar upp homosexualitet. Det finns mycket kvar att arbeta med.

Uppsatsen visar på behovet av att utbilda lärare och personal vid skolan om homosexualitet. Uppsatsen har betydelse för läraryrket. Det behövs ett bättre synliggörande av ämnet generellt sett i skolan.

Förord

Jag brinner verkligen för denna typ av frågor och min uppfattning är att det borde finnas en skola för alla. Det är av denna anledning jag har valt just detta ämne. Jag vill tacka alla i min omgivning som verkligen stöttat mig och frågat hur det har gått med mitt uppsatsarbete. Jag vill tacka min handledare Olof Franck för goda råd och stöd när det inte alltid varit så lätt att skriva.

Men jag vill främst framföra ett tack till min mor Britt-Marie Nygren som verkligen tagit sig an uppsatsen. Hon har redigerat och utmanat mitt skrivande. Hon har varit ett starkt stöd under hela uppsatsens tillkomst.

Daniel Hembert

Innehåll

1 Inledning	5
1.1 Syfte, frågeställning	5
1.2 Bakgrund	6
2 Teori	7
3 Litteratur och tidigare forskning	8
3.1 Liv i lärarrummet	8
3.2 C-uppsats av Fredrik Andersson	10
3.3 I enlighet med skolans värdegrund	11
3.4 “Vad då heteronorm” Du får förklara?	15
4 Metod och problem	18
5 Intervjuer	19
5.1 Intervju 1	21
5.1.1 Sammanfattning och slutsats	21
5.2 Intervju 2	22
5.2.1 Sammanfattning och slutsats	22
5.3 Intervju 3	23
5.3.1 Sammanfattning och slutsats	23
5.4 Intervju 4	24
5.4.1 Sammanfattning och slutsats	25
5.5 Intervju 5	26
5.5.1 Sammanfattning och slutsats	29
5.6 Intervju 6	29
5.6.1 Sammanfattning och slutsats	31
5.7 Intervju 7	31
5.7.1 Sammanfattning och slutsats	32
6 Vidare forskning	32
7 Kritisk granskning av uppsatsen	32
8 Sammanfattande slutdiskussion med litteraturanknytning	34
9 Litteraturlista	36
10 Källor	36
Bilaga intervjuer	37

1 Inledning

I dagens samhälle förs diskussioner kring demokratiska värderingar. En av skolans uppgifter är att lyfta fram värderingar om allas lika värde och rättigheter.

Skolan har förändrats avsevärt de senaste åren. Individen har hamnat mer i centrum. Det är viktigare idag att varje enskild individ i skolan mår bra och på så sätt kan tillgodogöra sig undervisningen.

Vikten av elevernas integritet och egenvärde som individer poängteras.¹ Min frågeställning är: Möjliga uppfattningar om homosexualitet vid en gymnasieskola. Frågeställningen mynnar ut i mindre frågeställningar som jag kommer att ta upp under rubriken frågeställningar.

I gymnasieskolan där min undersökning äger rum arbetar många olika kategorier av människor, lärare, elever, städerskor, vaktmästare, kuratorer och sköterskor. Alla har sin funktion. Idag poängterar man vikten av en skola för alla, man talar om en demokratisk skola. Alla måste få finnas till, alla har lika värde och samma rättigheter. När jag själv gick i gymnasiet gästades vi av RFSL som föreläste om homosexualitet. Hur är det idag? Får eleverna sådan undervisning? Hur arbetar man på skolan med denna typ av frågor?

Hur är det egentligen för elever som känner sig ”udda” och annorlunda? Finns det ett märkbart utanförskap på skolan?

Det är allmän kunskap att mobbing existerar i och utanför skolans värld. Mobbing är något jag flitigt nämner i uppsatsen. De flesta av oss känner någon som blivit utsatt för mobbing eller så har man själv drabbats. Att drabbas av mobbing är mycket svårt för individen. Känslan av att inte räcka till, känslan av att man inte platsar in, att känna sig utanför och diskriminerad är svårt att leva med.

Ingen väljer sin sexuella läggning. Att bli mobbad är avskyvärt i sig, men att bli mobbad för något man absolut inte kan göra något åt är än värre.

Enbart att vara homosexuell i sig är problematiskt och för många en väldigt traumatiskt upplevelse i livet. Som jag nämnt tidigare skall skolan verka för demokratiska värderingar. I detta ingår även att skolan skall lära eleverna att visa tolerans och förståelse för varandra, trots våra olikheter. Detta är inte en självklarhet för alla.

1.1 Syfte, frågeställning

Syftet med uppsatsen är att synliggöra attityder till homosexualitet vid ett gymnasium i Västsverige. Syftet är även att se om det finns ett större behov av att synliggöra homosexualitet på skolan. En tredje underfråga är vad man kan göra för att eleverna skall få ta del av ämnet i större omfattning i skolan. Idag lever vi i ett öppet, demokratiskt samhälle vilket gör att denna typ av frågor är högaktuella. Uppsatsen kommer även att belysa hur det kan vara att vara homosexuell på en gymnasieskola. I styrdokumentet för religionskunskap även i de yngre skolåldrarna står det att skolan skall verka mot diskriminering och således förebygga fördomar. I Lgr 11 står det att ”undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur olika religioner och livsåskådningar ser på frågor som rör kön, jämställdhet, sexualitet och relationer.” Detta tydliggör att man skall undervisa om homosexualitet i skolan.

¹Skolans styrdokument Lgr 2011

Det är viktigt att inte enbart lyfta fram skolans perspektiv. Även de homosexuellas röster måste göras hörda. Jag har valt att ta med litteratur som behandlar homosexualitet i skolan. Min motivering till det är att jag på så sätt kan dra paralleller till hur det kan vara att vara homosexuell på en gymnasieskola.

Min frågeställning är delvis dubbel eftersom den skall spegla såväl homosexuella elevers syn och bemötande på skolan som innehållet i undervisningen om homosexualitet. Frågeställningarna mynnar ut i mindre frågor och reflektioner, om exempelvis vilka åtgärder som skulle kunna vara befogade.

1.2 Bakgrund

Det är inte okomplicerat att växa upp som homosexuell. Mitt intresse för detta ämne ligger i att jag själv har ett stort intresse för frågor som handlar om värdegrund och solidaritet. Jag önskar verkligen att det skall finnas en skola för alla.

Det är över huvud taget inte lätt att vara ung idag. Nästan alla ungdomar har någon form av oro eller ångest inför skolan. Vare sig oron är berättigad eller inte finns den ofta där. Skolan är ungdomarnas arbetsplats. Det är här som elever träffas, man umgås och skapar kontakter, vissa för livet. Skolans uppgift är att ”fostra” eleverna till demokratiska medborgare. Skolan skall enligt lag lära ungdomar att respektera andra individer. Samhället har ändrats över tid och vi kan idag se en frigörelse från mer konservativa till mer liberala värderingar på många olika områden.

Man kan säga att förändringen i homosexuellas situation gått hand i hand med den politiska frigörelse som ägde rum på sjuttioalet. Vi har blivit allt friare och mer förstående generellt sett gentemot minoriteter. Vad beror detta på?

Många menar på att det beror på ökad kunskap, men även att många kulturella möten öppnat ögonen på oss och således gjort oss mer förstående. Vi har fått ett mer demokratiskt sätt att se på samhället. I ett demokratiskt tänkande ingår att alla har lika värde, alla måste få finnas till oberoende av sexuell läggning, social bakgrund, kön eller etnicitet.

Det är stor skillnad på hur det var för exempelvis trettio år sedan och hur det är idag. Många menar att skolan har blivit friare och att det är lättare för ungdomarna i skolan idag. Ändå finns det rapporter som berättar om skolungdomar som är deprimerade, mobbade och inte alls trivs på sin arbetsplats. För en del ungdomar är skolan en otrevlig plats att vara på. Detta leder till skolk, sämre betyg och således sämre förutsättningar i samhället och i livet.

Homosexualitet är ofta ett ämne för debatt. Förr i tiden ansåg man att homosexualitet var en sjukdom, medan det idag snarare är politiskt korrekt att inte se negativt på homosexualitet. Vi hör det ofta i samhällsdebatten. Man talar då ofta om kyrkan kontra homosexualitet, samhället kontra sexualitet. Men hur är det att vara homosexuell på en helt vanlig gymnasieskola? Förekommer det mobbning i dagens gymnasieskola? Många talar om att ämnet homosexualitet inte berörs i skolan. Att tysta ner homosexualitet på skolan kan vara förödande för ungdomarna.

Som jag nämnt finns det rapporter om elever som känt sig utanför och diskriminerade på grund av sin läggning. Gymnasieskolan är en frivillig skolgång. Således förväntar vi oss att eleverna skall vara medvetna om vad de gjort för val. Gymnasisten är i gränslandet mellan att vara ungdom och att vara vuxen. Således är det intressant att se om det förekommer mobbning och diskriminering på en av landets helt vanliga gymnasieskolor.

2 Teori

Uppsatsen grundar sig på queer-teorin. Queer-teorin handlar om att utmana det normativa, d.v.s. det som samhället anser vara normalt. Man talar då om det heterosexuella som det normgivande sättet att leva på.

För att Queer-teorin skall kunna existera måste det finnas en medvetenhet om den heterosexuella normen. Ledande inom Queer-teorin är Professor Judith Butler. Butler representerar en socialkonstruktivistisk teori. Butler menar att ingenting är kroppsligt eller mentalt givet när det handlar om identitet². Man kan inte enligt Butler argumentera mot sexuellt likaberättigande med referens till vad som anses vara "naturligt"³. En mänsklig kropp enligt Butler betyder ingenting om sexualitet och sexuell identitet förrän den könats⁴. Detta sker ofta utifrån en heteronormativ miljö, ofta med patriarkaliska värderingar.

Queer-teorin vill motverka det normativa⁵. Under rubriken intervjuer framgår det tydligt att Queer-teorin är viktig för ämnet. Eleverna i intervjuerna hänvisar till det normativa och de konsekvenser det får.

Det finns mycket skrivet om queerteori. Dagens debatt handlar även om queerteorins förhållande till feminism eftersom många förknippar queer med feminism. I Svenska Dagbladet fanns en artikel med titeln "Queerforskare söker fiender i feminismen". Här omnämns John Hilton som skrivit "No tears for queers". Hilton menar på att homofobiska brott borde klassificeras som hedersrelaterat våld, och menar att det handlar om patriarkal maktutövning. Många menar att man tar avstånd från det patriarkala när man problematiserar runt Queer. Man utgår mer ifrån likaberättigande i samhället och menar att det är viktigt att synliggöra det patriarkala tänkandet som underblåser normer och utanförskap i samhället.

I artikeln lyfts Judith Butler fram som en ledande figur. Butler talar om variationer och om skillnader mellan det kvinnliga och manliga. Jag väljer även att ta med ett citat ur en DN intervju "Våra könsroller är upprepade iscensatta handlingar utan äkta kärna" (Butler-citat indirekt källa DN Intervju, 2004-10-06) Man talar om hur den heterosexuella normen framträder ur en förtryckande struktur. Som jag nämnt tidigare är Butler är känd i queerkretsar och anses av många vara den som gått i bräsch för queerteorins existens.

Jag finner det intressant att referera till artikeln i uppsatsen eftersom den belyser mycket som har med min frågeställning att göra. Som jag nämnt finns det mycket skrivit om queerteori, men för min uppsats är dagens debatt av större intresse. Att belysa det patriarkala, vad som skapar diskriminering och samhällets normer. Artikeln i Svenska Dagbladet talar även om att Queerteorins uppgift var att synliggöra utanförskap vilket skapas av heteronormen. Ett exempel som nämns är vid begravingar då man citerar orden "från släkte till släkte". Här syftar man på vikten av att reproducera sig. Oundvikligen föder citatet ett utanförskap för många homosexuella.

I en annan artikel som handlar om Queerteori och vänsteranalys i Sverige gör Professor Tina Rosenström ett uttalande där hon menar att man bättre måste förklara hur den heterosexuella kärnfamiljen är en förutsättning för samhället och människans vilja att reproducera sig. Ännu en gång kommer man in på det normativa, kärnfamiljen och problematiken med att man ser den som en mall för samhället. Även om detta är en politisk artikel är den relevant för min uppsats.

² Franck, Olof (2011)

³ Ibid

⁴ Ibid

⁵ Ibid

3 Litteratur och tidigare forskning

Jag har valt att ta med litteratur som jag anser vara relevant för min uppsats. Ibland upprepar jag olika fenomen eftersom författarna väljer att återkomma till det givna fenomenet. Min motivering till det är att det visar hur viktigt man anser att just det fenomenet är.

3.1 Liv i lärarrummet

En viktig rapport som jag valt att ta med är boken *Liv i lärarrummet*. Här tar man upp viktiga frågor som handlar om skolan och homosexualitet. Boken menar att vi lever i ett samhälle där det förväntas att alla skall vara heterosexuella.⁶ Man menar att vi förutsätts leva i en heterosexuell värld där alla förutsätts vara heterosexuella. Man menar även att skolan är en plats där elever fostras.⁷ Boken är väldigt intressant eftersom den problematiserar den heteronorm som man anser finns i dagens samhälle och som skapar problem för homosexuella. I Sverige är enligt lag diskriminering grundad på sexuell läggning förbjuden.⁸ Boken är väldigt lätt att ta till sig då den jämför med åsikter om minoriteter förr i tiden. Man talar om hur man förr i tiden t ex fördömde vänsterhänta och att man ansåg att vänsterhäntas domedag var nära.⁹

Liv i lärarrummet talar även om att en persons sexuella läggning genomsyrar hela personens identitet.¹⁰ Således är en människas läggning något man lever med hela tiden, hela livet. Vidare kommer boken in på hur det kan vara att vara lärare och homosexuell. Jag anser att det är viktigt att ta upp även lärares situation i skolan. Boken belyser hur viktigt det är för läraren att kunna vara öppen med sin läggning för att göra ett bra jobb eftersom, som jag nämnt tidigare, ens sexuella läggning genomsyrar hela ens identitet.

I boken framkommer att en tredjedel av alla homosexuella eller bisexuella lärare inte vågar vara öppna om sin läggning på sin arbetsplats.¹¹ Här menar man att det är väldigt viktigt att, som jag nämnt tidigare, bekämpa den så kallade heterosexuella normen, då alla förväntas vara heterosexuella. En lösning på detta problem är enligt boken att man i skolan inte förutsätter att någon är heterosexuell och att man exempelvis frågar om personen ifråga har en *partner* istället för en fru eller man.

Vidare kommer man in på att de flesta skolor har en positiv inställning till homosexuella. Men många skolor väljer att inte alls ta upp frågan. Att inte erkänna homosexualitet på skolan är ett sätt att inte inkludera de homosexuellas situation.¹² Det är farligt att osynliggöra människor, det föder problem.¹³

Skolan skall verka för demokrati, men det är inte alltid lätt att se vad som händer i skolan. Att skolan skall motverka diskriminering fungerar inte alltid i praktiken.¹⁴ Det står i skolans styrdokument att man skall verka för att fostra elever till att respektera andra människor och att förstå olikheter.¹⁵ Skolan skall med andra ord verka för de demokratiska värderingar som vårt samhälle vilar på. Eleverna är vår framtid. Vidare tar man upp hur viktigt det är att skolan samarbetar, det vill säga att elever, föräldrar och lärare har en öppen kommunikation med

⁶Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 4

⁷Ibid

⁸Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 5

⁹Ibid

¹⁰Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 8

¹¹Ibid

¹²Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet

¹³Ibid

¹⁴Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 17

¹⁵Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 19

varandra.¹⁶ Detta innefattar att man vågar tala om homosexualitet. Man talar om att bygga en öppen och respekterande skolmiljö.¹⁷ Alla skall få finnas till på lika villkor, alla skall respekteras.

Boken berör vidare diskriminering på arbetsplatsen. Det är viktigt att komma ihåg att skolan är en arbetsplats, inte enbart för lärare utan även för elever. Man talar om indirekt eller direkt diskriminering.¹⁸ Direkt diskriminering kan vara att man som homosexuell lärare inte erbjuds vidareutbildning på sin arbetsplats.¹⁹ Indirekt diskriminering kan vara att skolan har villkor som framstår som neutrala men som i praktiken är mindre förmånliga för individer med en viss sexuell läggning.²⁰ Litteraturen menar på att detta måste motarbetas och verkligen synliggöras, även om det kan vara svårt att avgöra vad som är diskriminering. Alla har vi gränser för vad vi anser är diskriminerande, således är det viktigt att man som individ vidtar någon form av åtgärd då man känner sig orättvist behandlad eller kränkt.

Vidare talar boken om förtroende. Förtroende är något man gjort sig förtjänt av. Man talar om hur viktigt det är att man förvaltar ett förtroende²¹. Om man får reda på att eleven eller kollegan är homosexuell skall man inte föra informationen vidare till andra om inte personen i fråga gett sitt samtycke. Vidare talar man om att det är viktigt att inte ha en ”låt gå jargong” i skolan, vilket innebär att det är viktigt att man inte tillåter vad som helst. Exempelvis är det viktigt att om man hör diskriminerande och kränkande uttalanden i korridorerna skall man som skolpersonal ta tag i detta och verkligen visa att skolan tar avstånd ifrån det.²²

Vidare menar man att arbetsgivaren enligt lag har en skyldighet att reda ut om någon på skolan känner sig trakasserad.²³ Man talar även om att en arbetsgivare som underlåter att göra detta kan bli skadeståndsskyldig.²⁴ Denna lag har gjort att många arbetsgivare verkligen tar tag i denna typ av frågor. Man omnämner fyra lagar mot diskriminering i arbetslivet:

- 1) Könstillhörighet
- 2) Etnisk tillhörighet
- 3) Religion eller annan trosuppfattning
- 4) Sexuell läggning²⁵

Här kan vi slå fast att det är förbjudet enligt svensk lag att diskriminera någon på grund av sexuell läggning.²⁶ Vidare talar boken om att myndigheten HomO (ingår numera i DO) skapats som har till uppgift att hjälpa den som känner sig kränkt eller diskriminerad²⁷ på grund av sexuell läggning. Myndigheten samarbetar med fackföreningarna. Om personen ifråga inte är med i en fackförening driver man frågan själv. Vidare står HomO för eventuella rättegångskostnader.²⁸ Detta har givetvis underlättat för många homosexuella som känt sig kränkta på sin arbetsplats. Skolan kan ha en öppen liberal inställning till homosexualitet som sådan, men det också är viktigt att det fungerar i praktiken.

Jag har valt att lyfta fram några viktiga årtal för homosexuellas rättigheter i samhället.

¹⁶Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 19

¹⁷Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 24

¹⁸Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 32

¹⁹Ibid

²⁰Ibid

²¹Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 39

²²Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 40

²³Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 43

²⁴Ibid

²⁵Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 44

²⁶Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 45

²⁷Ibid

²⁸Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 49-50

- 1987 kom en lag som innebar att man kunde lagföra diskriminering mot homosexuella på arbetsplatsen.²⁹ Detta underlättade för många. Man visste vad man hade att rätta sig efter. Arbetsgivaren fick ett ansvar gentemot den som blivit diskriminerad och skolan fick ett ansvar att se till att ingen diskriminerades.
- 1999 tillsattes myndigheten HomO.³⁰ Även detta underlättade för alla parter, både för arbetsgivare och för lärare.
- År 2002 kom en lag som ger elever rättighet till likabehandling på Högskolor och Universitet i Sverige.³¹ Även denna lagen underlättar, inte minst för studenter som genom denna lag blir jämbördiga oavsett sexuell läggning.

Lagarna är till för att skydda invånarna i den demokrati som vi lever i. Det är viktigt att se till att lagarna efterföljs.

Litteraturen tar upp problematiken med att ”komma ut” som homosexuell, både för elever och lärare. Man talar om att heteronormen skapar en oro.³² Oron kan bestå i att man inte öppet kan leva som homosexuell, eftersom man förväntas leva och verka i ett samhälle byggt på heterosexuella normer. Att ”komma ut” är någonting som den homosexuelle gör under hela livet, det är en process som alltid pågår.³³ Avslutningsvis tar litteraturen *Liv i Lärarrummet* upp viktiga frågor som för många är självklarheter i den demokrati som vi lever i. Det är viktigt att precis som *Liv i lärarrummet* säger, lyfta fram och synliggöra dessa frågor. Tystnad och likgiltighet skapar näring till fördomar och föder utanförskap.

3.2 C-uppsats av Fredrik Andersson

En annan viktig rapport som jag valt att ta med är en C-uppsats skriven av Fredrik Andersson (2011). Det är en enkätbaserad studie om lärares arbete kring homosexualitet i skolan.³⁴ Min motivering till att jag tar med studien är att Fredrik Andersson på ett mycket intressant och sakligt sätt tar upp hur man i ung ålder talar om homosexualitet i skolan. Andersson menar på att man i skolan inte arbetar tillräckligt förebyggande med frågor som handlar om homosexualitet.³⁵ Detta är ett av flera exempel på varför Fredrik Anderssons studie är relevant för min uppsats.

I min uppsats vill jag gå högre upp i åldrarna för att se hur undervisningen ser ut och genom intervjuerna belysa vad tidigare utbildning haft för effekt. Eleverna behöver tidigt få insikt i att homosexualitet finns överallt i samhället. Därför är det viktigt att läraren känner sig utbildad och någorlunda säker i ämnet.

Vidare skriver Fredrik Andersson att all skolpersonal medvetet och aktivt skall motverka alla former av kränkande behandling.³⁶ Här kan vi se att Fredrik Anderssons studie tar avstamp i de demokratiska värderingar vi har i vårt samhälle. Studien tar även upp vad som sägs i skollagen om att skolan skall verka för demokrati och lika värde. Uppsatsen tar även upp hur viktigt det är att göra elever medvetna om olikheter. Man menar att ju tidigare man börjar arbeta med denna typ av

²⁹Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 52

³⁰Ibid

³¹Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 52

³²Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 56

³³Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarrummet sid 66

³⁴Andersson, F., (2011) Homosexualitet i skolan, Malmö Högskola

³⁵Ibid

³⁶Ibid

frågor, desto lättare är det att motverka fördomar.³⁷ Här kan man tydligt se att det finns en önskan om att motarbeta diskriminering och fördomar mot homosexuella.

Skolan är en demokratisk institution som ska verka för demokratiska värderingar. Vidare tar uppsatsen upp på vilket sätt man talar om homosexualitet i skolan. Givetvis tar olika lärare upp ämnet på olika sätt. Vissa lärare väljer att ta upp det i samtal eller diskussioner med eleverna medan andra väljer att ”baka” in det i en kontext.³⁸ De lärare som tar upp ämnet menar på att det är svårt att få fram relevant litteratur och i stället väljer man att vända sig till vänner eller kollegor som är homosexuella eller har erfarenhet av homosexualitet.³⁹

Många lärare arbetar inte tematiskt med frågan. Man menar på att man inte har tillräckligt med kunskap i ämnet, att man inte är tillräckligt upplyst samt att man saknar vägledning.⁴⁰ Även här menar man att många fördomar kommer hemifrån och att det är viktigt att synliggöra homosexualiteten⁴¹ och att verka mot fördomar. Det är även viktigt att inte det heteronormativa synsättet får ta överhand, utan att man framhåller olika perspektiv i frågan och ser till alla.

Som jag tidigare nämnt är det ett problem att många lärare inte aktivt arbetar med denna typ av frågor.⁴² Varför man väljer att inte göra det är intressant och Fredrik Andersson spekulerar i om det kan bero på någon form av homofobi. Denna frågeställning är dock inte relevant i detta sammanhang. Som tidigare nämnts känner många lärare att de inte har tillräcklig kunskap eller rätt material för att arbeta med frågan om homosexualitet.⁴³ Detta kan vara goda skäl för skolan till att verkligen utbilda sina lärare och verka för att skolan arbetar med frågan.

Vidare talar Fredrik Andersson om att det är skolledarna som har det yttersta ansvaret.⁴⁴ Detta återkommer jag till i redovisningen av mina djupintervjuer. Myndigheten HomO kritiserar lärarutbildningen och anser att de blivande lärarna inte utbildas tillräckligt i frågan.⁴⁵ Även myndigheten HomO menar att endast ett fåtal lärare arbetar aktivt för att motverka fördomar.⁴⁶ Detta är givetvis ett problem. Även här framförs att man skall börja i tidig skolålder att lyfta fram frågor som handlar om homosexualitet.

3.3 I enlighet med skolans värdegrund

En annan viktig rapport som jag valt att ta med är *I enlighet med skolans värdegrund (2006)*. Detta är en granskning av hur sexuell läggning framställs i ett urval av böcker.⁴⁷ Den är väldigt intressant för min frågeställning eftersom den belyser hur man väljer att presentera denna typ av frågor i skolmaterialet. Rapporten gjordes på uppdrag av regeringen och avsåg att undersöka ovanstående fråga i senare grundskolan och gymnasieskolans A-kurser.⁴⁸ Rapporten menar att heterosexualiteten inte kan existera utan homosexualiteten som referens och vice versa.⁴⁹ Foucault, som beskriver homosexualitet i sitt verk *Sexualitetens historia, viljan att veta*⁵⁰,

³⁷ Andersson, F., (2011) *Homosexualitet i skolan*, Malmö Högskola

³⁸ Andersson, F., (2011) *Homosexualitet i skolan* sid 25

³⁹ Ibid

⁴⁰ Andersson, F., (2011) *Homosexualitet i skolan* sid 27

⁴¹ Andersson, F., (2011) *Homosexualitet i skolan* sid 29

⁴² Andersson, F., (2011) *Homosexualitet i skolan* sid 30

⁴³ Ibid

⁴⁴ Ibid

⁴⁵ Ibid

⁴⁶ Ibid

⁴⁷ Larsson, H., Rosén, M. (2006) *I enlighet med skolans värdegrund*, inledning, presentation av rapporten.

⁴⁸ Larsson, H., Rosén, M. (2006) *I enlighet med skolans värdegrund* sid 3

⁴⁹ Ibid

⁵⁰ Ibid

omnämns också. Foucault drar här upp riktlinjer och talar om köttets lustar. Man har alltid genom tiderna talat om attraktionen till det egna eller det motsatta könet. Det är intressant att se hur detta problematiseras i verket. Foucault menar att före artonhundratalet talades det inte om någon speciell sexuell läggning, det var först under artonhundratalet som homosexualiteten fick en vetenskaplig identitet. Man menar på att det nya var att homosexualiteten blev relaterad till vetenskap.⁵¹ Tidigare hade man talat om så kallad kärlekskonst⁵² och bilden av attraktionen till andra hade en mer romantisk prägel. Med vetenskapen kom sexualundervisningen till skolan⁵³ och det var genom vetenskapen som intresset för sexualitet utvecklades. De tabun som funnits tidigare började försvinna och man ansåg att det var viktigt att göra eleverna medvetna om sexualitet.

Rapporten *I enlighet med skolans värdegrund* lyfter fram några viktiga händelser angående sexualundervisning. År 1914 fanns begreppet sexualundervisning med i seminariestadgan⁵⁴. År 1935 blev ämnet obligatoriskt vid de olika läroverken⁵⁵. År 1955 infördes ämnet även i den allmänna folkskolan⁵⁶. Detta visar en medveten önskan om att människor skulle utbildas i ämnet. Man ville med andra ord upplysa. Vidare framhåller verket att skolans uppdrag är att verka för demokrati, jämställdhet, tolerans och respekt för mänskliga rättigheter⁵⁷. Läroböcker är en viktig del av detta⁵⁸. Det är bland annat genom läroböckerna som eleverna kan begrunda, reflektera och verkligen lära sig de demokratiska värderingar som dagens samhälle vilar på.

Rapporten visar att heteronormen ofta används som utgångspunkt i litteraturen.⁵⁹ Detta kan vara problematiskt eftersom det i ett demokratiskt samhälle förutsätts ges lika mycket utrymme i litteraturen såväl till heterosexuella som homosexuella normer. En aspekt på det kan vara att homosexuella utgör en minoritet. Men än en gång tänker man på att samhället kanske inte ser homosexualitet som likvärdig. Författarna hänvisar till skolans värdegrund som motivering till att granska undervisningslitteratur.⁶⁰ Vidare menar man att värdegrunden och lagen kan vara svåra att tolka samt anses det kunna vara svårt att följa skollagen.⁶¹ Det är väldigt intressant och relevant för min uppsats eftersom det således görs väldigt individuella bedömningar, såväl av läromedelsförfattare som lärare, avseende vilken vikt man lägger vid denna typ av frågor. Undersökningen visar hur olika typer av sexuell läggning framställs i litteraturen.⁶²

Sexuella övergrepp i relation till homosexualitet lyser med sin frånvaro i litteraturen.⁶³ Det kan vara problematiskt eftersom sådana även förekommer i situationer där parterna är homosexuella. Just att det inte finns så mycket skrivit kan vara en indikation på att man inte anser frågan vara betydelsefull.

Vidare kommer rapporten in på något som kallas för queer-teori. Man kan säga att detta är studier om kritiskt granskar det så kallat normala i relation till det avvikande.⁶⁴ Queer betyder ordagrant

⁵¹Larsson, H., Rosén, M. (2006) *I enlighet med skolans värdegrund* sid 4

⁵²Ibid

⁵³Ibid

⁵⁴Ibid

⁵⁵Ibid

⁵⁶Ibid

⁵⁷Ibid

⁵⁸Ibid

⁵⁹Larsson, H., Rosén, M. (2006) *I enlighet med skolans värdegrund* sid 31

⁶⁰Larsson, H., Rosén, M. (2006) *I enlighet med skolans värdegrund* sid 4

⁶¹Larsson, H., Rosén, M. (2006) *I enlighet med skolans värdegrund* sid 5

⁶²Larsson, H., Rosén, M. (2006) *I enlighet med skolans värdegrund* sid 6

⁶³Larsson, H., Rosén, M. (2006) *I enlighet med skolans värdegrund* sid 30

⁶⁴Larsson, H., Rosén, M. (2006) *I enlighet med skolans värdegrund* sid 6

det konstiga, egendomliga. Queerteorin skapades under 1980-talet av homosexuella aktivister.⁶⁵ Till Sverige kom fenomenet på 1990-talet, helt i den samtida då man började uppmärksamma homosexuellas rättigheter i det svenska samhället.⁶⁶ Rapporten påvisar att det pågått en förändring över tid då det gäller de homosexuellas situation i samhället. Från att ha varit konservativt har samhället utvecklat en mer liberal syn på homosexualitet. Denna liberala syn har även fokuserat på andra fenomen i samhället och man har tagit avstånd från konservativa och fördomsfulla resonemang.

Queer-teorin vill med andra ord att heterosexuella skall fokusera på sin egen sexualitet och inte diskriminera andra.⁶⁷ Man menar på att det är viktigt att man ser på den egna sexualiteten för att genom detta få större förståelse för andra människor i samhället. Vid ett flertal tillfällen tar rapporten upp den så kallade heteronormen.⁶⁸ Det är relevant för min uppsats eftersom jag studerar inställningen till homosexualitet vid en gymnasieskola. Den så kallade heteronormen, betyder att man utgår ifrån att människor är heterosexuella i ett heterosexuellt samhälle.⁶⁹ Detta kan föda fördomar och verkligen motverka en liberalare syn på homosexualitet.

En annan intressant aspekt som rapporten lyfter fram är frågan om det finns någon uttalad hierarki mellan olika kön.⁷⁰ Det är en relevant undersökning för min uppsats eftersom hierarkier kan finnas även i skolan. Vem man är, elev, lärare, kvinna eller man, kan vara en anledning till varför man har en viss åsikt när det gäller homosexualitet. Man talar om att det historiskt sett varit manlig dominans i samhället.⁷¹ Rapporten förklarar att mannen genom tiderna varit den som dominerat kvinnan och att samhället har varit tämligen patriarkaliskt.

De ämnen som i störst utsträckning tar upp sexualitet i skolan är inte helt förvånande religion och naturkunskap.⁷² I religion berörs ämnet oftast då man läser om etik och livsåskådningsfrågor.⁷³ Rapporten visar att merparten av den litteratur som tar upp homosexualitet utgår ifrån ett heterosexuellt perspektiv.⁷⁴ Det heterosexuella perspektivet tas för givet och man förutsätter att det finns en heterosexuell norm.⁷⁵ I naturkunskapen tar man oftast upp ämnet i biologi då man undervisar om sex och samlevnad.⁷⁶ Dessvärre tas homosexualitet i skolan mest upp i samband med att man talar om fortplantning.⁷⁷ Detta kan vara bekymmersamt eftersom det då mest utgår ifrån ett heterosexuellt perspektiv.

Rapporten menar även att det heterosexuella är det som framställs som det mest normala.⁷⁸ Även detta kan vara problematiskt eftersom det är den normen man idag behöver bekämpa för att motverka fördomar och diskriminering mot homosexuella.⁷⁹ Vidare kommer rapporten fram till att man även berör ömhet och kärlek mellan människor i skollitteraturen. Man talar om att det finns litteratur som tar upp närheten till andra människor på ett emotionellt plan oavsett sexuell läggning.⁸⁰ Detta är positivt eftersom det tyder på att man i litteraturen bedömer homosexualitet

⁶⁵Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund sid 6

⁶⁶Ibid

⁶⁷Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund sid 7

⁶⁸Ibid

⁶⁹Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund, genomgående genom hela rapporten.

⁷⁰Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund sid 7

⁷¹Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund

⁷²Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund sid 9

⁷³Ibid

⁷⁴Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund sid 16

⁷⁵Ibid

⁷⁶Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund sid 9

⁷⁷Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund sid 12

⁷⁸Ibid

⁷⁹Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarummet genomgående för hela rapporten

⁸⁰Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund sid sid 13

och heterosexuallitet som likvärdiga i samhället.

Vidare tar rapporten upp homosexualiteten ur ett historiskt perspektiv i litteraturen.⁸¹ Rapporten beskriver hur man hänvisar till antikens Grekland och talar om homosexuell kärlek genom historien, exempelvis kungar och drottningar som inte ingått äktenskap.⁸² Här uppstår frågetecken eftersom det inte alltid framgår varför vederbörande valt att inte gifta sig. Man förutsätter att läsaren förstår varför, vilket leder till en mängd olika spekulationer som inte nödvändigtvis har med sexuell läggning att göra. Man frågar sig således om det anses "fult" att öppet beskriva relationerna som homosexuella.

Under antiken var det vanligt med intimitet och sexuella relationer mellan människor av samma kön. Många elever är intresserade av antiken, vilket i sig kan vara en del av den "machokultur" som många elever anammar i skolan. Antikens Grekland, med exempelvis gladiatorspel och olika "manliga" attribut, kan således tjäna som ett stöd till att få eleverna att tänka mer fördomsfritt. Dagens läroboksförfattare har antagligen valt att beskriva den homosexualitet som förekom under antikens Grekland för att spela på elevernas nyfikenhet och väcka deras intresse. Att ta upp fenomenet samtidigt som man belyser antikens Grekland kan motverka fördomar mot homosexualitet i en skola. I övrigt lyser ämnet med sin frånvaro i historieböckerna.⁸³

Rapporten återkommer till att man vanligtvis utgår ifrån den heterosexuella normen. Det beskrivs som ett problem i dagens skola. Vi lever i ett demokratiskt samhälle där vi fostrar våra elever till att ha tolerans och förståelse för andra individer och minoriteter i samhället. Det är intressant att se hur litteraturen ändå utgår från ett heteronormativt perspektiv i sina frågeställningar trots att man i dagens debatt vill vara normbrytande. Däremot framgår det att synen idag är mer liberal än tidigare gentemot homosexualitet i läroböckerna,⁸⁴ vilket beror på att vi fått ett ökat inflytande av humanistiska värderingar i samhället.⁸⁵ Detta går givetvis hand i hand med hur samhället ser ut politiskt. Man kan generellt sett skönja en frigörelse ifrån det mer konservativa och traditionsbundna i dagens moderna samhälle.

Toleransen har blivit större och den stora massan accepterar successivt fler olikheter och minoriteter. Det är dock ett problem att lärare använder sig av ett antal olika böcker av skiftande kvalitet i sin undervisning. Som rapporten visar är det först under senare tid som man väljer att ta upp homosexualitet i skolan. I ämnet religion står det även i styrdokumentet att man skall inkludera sexualitet i undervisningen. Problem uppstår då lärare medvetet kan undvika ämnet genom att helt enkelt använda sig av läromedel som inte tar upp ämnet. Som jag tidigare nämnt kommer rapporten fram till att man tar upp homosexualitet i religionsundervisningen då man undervisar om etik och moral. Detta är bra, det står idag i religionskursen att man skall inkludera sexuell läggning i sin undervisning.⁸⁶ Men precis som rapporten visar, så blir undervisningen väldigt beroende av hur den enskilde läraren väljer att göra.

Ett för många brännande och intressant ämne gäller förhållandet mellan kyrkan och homosexualitet. Präster och homosexualitet debatteras och man diskuterar även homosexuellas möjlighet till adoption av barn och vigsel. Men precis som rapporten visar är det en fråga för etikundervisningen. Man kan inte säkert dra slutsatsen att alla elever får del av sådan undervisning.

Rapporten menar på att inte alla lärare har tillräckligt med kunskap eller litteratur för att kunna

⁸¹Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund sid 13 sid 17

⁸²Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund

⁸³Ibid

⁸⁴Larsson, H., Rosén, M. (2006) I enlighet med skolans värdegrund sid 27

⁸⁵Ibid

⁸⁶Skolans styrdokument religion Lgr11 (2006)

undervisa i ämnet. Således är det skolans uppgift att helt enligt skolplanen undervisa och göra lärare tillräckligt bekväma i frågan så att man som lärare klarar av att ta upp homosexualitet i sin undervisning.

Jag vill här återknyta till att vi lever i ett samhälle som är under förändring. Samhället förändras som det alltid har gjort. Demokratiska och mer humana värderingar leder samhället framåt.

Det har med tiden växt fram organisationer som stöder minoriteterna i samhället. En viktig sådan är Amnesty International. Rapporten beskriver att man väljer att lyfta fram homosexualitet som sista punkt i sitt manifest.⁸⁷ Rapporten menar att detta leder till spekulationer om varför det inte tas upp i början av manifestet. Frågan är om det inte anses vara särskilt viktigt. Detta är relevant för min uppsats eftersom elever på gymnasiet med all säkerhet någon gång under sin studietid kommer i kontakt med Amnesty. Här är det viktigt att vi kan förmedla till eleverna att alla problem och alla människor har samma värde i en demokrati.

3.4 "Vad då heteronorm" Du får förklara?

En annan uppsats som jag valt att referera till är Marcus Hägglöfs (2010) examensarbete "*Vadå heteronorm? Du får förklara?*" Detta är en studie av lärares inställning till och arbete med hetero- och genusnormer.⁸⁸ Min motivering till att jag tar med studien är att man återkommande i litteratur och dagens debatt talar om heteronormen när man talar om homosexualitet. Eftersom skolan skall fostra till demokratiskt tänkande och således lära våra ungdomar att verka ute i samhället, är det viktigt att vi vet vad vi egentligen lär ut i skolan. Hägglöf beskriver ingående hur heteronormen tas upp och hur vi bryter mönster i skolan. Uppsatsen granskar således lärares sätt att arbeta med normer utifrån genus- och heteronormen.⁸⁹ Man utgår även ifrån lärares egen inställning och egna erfarenheter.⁹⁰ Det sistnämnda är väldigt intressant för min uppsats eftersom det visar att det är mycket individuellt hur lärare förhåller sig till dessa frågor. Som jag nämnt förut kan engagemanget vara oerhört starkt hos vissa medan andra inte alls bryr sig. Hägglöf menar på att fokus i värdegrundsfrågor varierar från fall till fall.⁹¹ Detta är uppseendeväckande eftersom det visar att slumpen har en avgörande betydelse i undervisningen när det gäller värdegrundsfrågor. Får man en lärare i skolan som verkligen brinner för sådana frågor säger det sig självt att undervisningen påverkas av det. Men får man en lärare som inte alls har något intresse i sådana frågor, får man givetvis inte samma undervisning.

Även Hägglöf tar upp heteronormen.⁹² Han talar om hur viktigt det är att man gör det osynliga synligt, man skall bryta normer och verkligen undervisa på så sätt att olikheter träder fram. Han menar att skolan skall verka för att inte reproducera förtryckande strukturer⁹³ som exempelvis heteronormen. För många är det en självklarhet att skolan ska verka för demokrati och således verka mot förtryck och orättvisor i samhället. Här talas det om (precis som i tidigare presenterad litteratur) tystnaden, man menar att även tystnad kan föda förtryckande strukturer. Det är med andra ord viktigt att vi gör det osynliga synligt i vår undervisning.

Hägglöf talar om genusbrytande arbete i skolan, då man inte enbart bryter mönster i undervisningen utan även i elevernas vardag.⁹⁴ I det moderna samhället förutsätts att skolan verkar för en modernare och mer demokratisk miljö än vad den exempelvis var i början av förra seklet. Men precis som Hägglöf säger, så har eleverna med sig mycket hemifrån och självklart påverkas

⁸⁷Larsson, H., Rosén, M. (2006), I enlighet med skolans värdegrund sid 32

⁸⁸Hägglöf, M., (2010) Vadå heteronorm? Du får förklara, inledning. Uppsats Malmö Högskola

⁸⁹Hägglöf, M., (2010), Vadå heteronorm? Du får förklara sid 3

⁹⁰Ibid

⁹¹Ibid

⁹²Hägglöf, M., (2010), Vadå heteronorm? Du får förklara sid 7

⁹³Hägglöf, M., (2010), Vadå heteronorm? Du får förklara sid 8

⁹⁴Hägglöf, M., (2010), Vadå heteronorm? Du får förklara sid 9

man av hemmet. Därför är det en viktig uppgift för skolan att synliggöra detta bagage och påvisa vilka konsekvenser inskränkthet och orättvisor i samhället får. Eleverna skall beredas för att komma ut i samhället. Detta är en mycket viktig aspekt. Vare sig vi vill det eller inte har skolan en fostrande uppgift. Skolan sätter normen för hur eleverna agerar i olika situationer som har med värdegrunden att göra.

Hägglöf menar även att skolan har ett givet ansvar. Man talar om styrdokumentet, alla lärare måste följa dem.⁹⁵ Kursplanen säger att man skall undervisa eleverna så att de lär sig förståelse och respekt för andra individer.⁹⁶ Det är intressant att se att man hänvisar till styrdokumentet, man menar således att lärare enligt lag måste motverka diskriminering och utanförskap i skolan. Man talar även om att skolan aktivt skall arbeta med att stoppa trakasserier genom förebyggande arbete.⁹⁷ Även här kan man dra paralleller till min uppsats.

I det här sammanhanget reflekterar jag över på vilket sätt gymnasiet arbetar förebyggande mot diskriminering? Finns det något mer skolledningen kan göra? Det borde finnas en tydligare uttalad gräns på skolorna för vad som verkligen är diskriminering och kunskap om vilka konsekvenser det får. Dessutom borde lärare vidareutbildas då det gäller diskrimineringsfrågor och hur man hanterar dem. Hägglöfs uppsats pekar på att homosexuella personer ibland kan behandlas orättvist i skolan.⁹⁸ Man talar om att det finns en diskriminering i form av tystnad. Tystnaden, precis som jag nämnt tidigare, föder fördomar och orättvisor.

Vidare menar Hägglöf på att homosexuella inte har samma möjlighet till identitetsutveckling.⁹⁹ Identiteten är en del av hela människan och den sexuella läggningen genomsyrar hela ens personlighet.¹⁰⁰ Därför är det viktigt att skolan hjälper alla elever att utveckla sin identitet och personlighet på lika villkor. Tonåren är en mycket känslig period för de flesta ungdomar beroende på hormoner och olika frågor omkring identitet, kropp och den verklighet man lever i. Skolan skall guida eleverna genom detta. I en skola finns det kuratorer, sjuksköterska och annan personal som kommer i kontakt med elevers hälsa. Det är skrämmande att se att det finns homosexuella elever som känner sig förbisedda och på så sätt kränkta i skolan.

Även Hägglöf tar upp vikten av den enskilde lärarens engagemang.¹⁰¹ Anledningen till att jag berör detta igen är att fenomenet uppenbarligen återkommer i studierna om homosexuellas rättigheter i skolan. Han menar att det i sista hand är läraren som har det avgörande ansvaret i klassrummet för om man väljer att ta upp frågan eller inte. Lärarna har på detta sätt en nyckelroll i hur mycket eleverna får ta del av denna typ av frågor. Det är således relevant och intressant för min uppsats.

Jag vill återknyta till problematiken kring att osynliggöra homosexualitet medvetet eller omedvetet. Om läraren väljer att inte ta upp homosexualitet i skolan för att man inte har tillräckligt med kunskap eller man helt enkelt inte känner sig säker i ämnet är det, som framgår av rapporterna, skolans uppgift att fortbilda lärarna. Det finns många lärare som i enlighet med skolans styrdokument väljer att synliggöra de homosexuellas perspektiv. Rapporten talar även om att man som lärare kan använda sig av tekniken att avexotisera ämnet, vilket betyder att man bryter ner normerna, man gör eleverna medvetna om normernas funktion, hur man påverkas av och själv

⁹⁵Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 11

⁹⁶Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 7

⁹⁷Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 14

⁹⁸Ibid

⁹⁹Ibid

¹⁰⁰Rapport (2006) Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Liv i Lärarummet

¹⁰¹Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 14

påverkar normen.¹⁰²

Ett sätt att göra detta på är återigen genom queer-undervisningen, där läraren använder sig av texter som behandlar heteronormen i relation till homosexualitet.¹⁰³ Queerteorin handlar om identitet, man talar om det normala kontra det onormala, man talar om det rätta och det orätta.¹⁰⁴

Som tidigare nämnts förändras samhället efter hand. Således blir queerteorin intressant för min uppsats eftersom den belyser samhällets åsikter och ståndpunkter. Precis som Bordieu säger reproducerar och uppfostrar skolan.¹⁰⁵ Med hjälp av queer-teorin skapas således en större tolerans både för lärare och för elever.¹⁰⁶ Man kan säga att queerteorin utmanar normsystemet i samhället.¹⁰⁷ Normen är ett återkommande tema genom uppsatsen. Normen har utvecklats men många väljer att frigöra sig ifrån normen genom att förhålla sig mer tolerant och liberal i sin inställning till olikheter i samhället. Det är upp till betraktaren att avgöra vad som är onormalt i samhället. Det som är onormalt för mig är kan vara normalt för någon annan. Ett faktum är att vi alla är individer med olika bakgrund och bagage. Återigen blir undervisningen beroende av hur intresserad och kunnig läraren är i frågan.¹⁰⁸

Rapporten talar även om att skolan har temadagar. Temadagar har tyvärr inte samma effekt som regelbundet arbete har.¹⁰⁹ Detta visar att eleverna verkligen behöver undervisning dagligen i värdegrundsfrågor. Frågorna måste bli en del av vardagen på skolan för att man skall få maximal effekt.¹¹⁰ Man talar om att man måste arbeta utifrån en likabehandlingsplan som uppdateras för lärare och andra verksamma på skolan.¹¹¹ Det är viktigt att likabehandlingsplanen uppdateras allteftersom samhället förnyas.

Från början representerade skolan normer som hade med mansroll och kvinnoroll att göra.¹¹² Man talade om att kvinnan var den vårdande, den som tog hand om hemmet, medan mannen var den försörjande och beskyddande i familjen.¹¹³ I dagens samhälle är det viktigt att bryta dessa normer. Vad är en så kallad kärnfamilj idag? Det är viktigt att inte bara skolan verkar mot diskriminering och särbehandling, utan att hela samhället tar ansvar. Problemet i skolan blir därför de lärare som väljer att inte alls ta upp frågor om könsroller och normer i sin undervisning. Med andra ord är det viktigt med en medvetenhet i undervisningen. Inte bara lärare skall vara medvetna utan skolan som helhet måste vara medveten i sin vardag, så att eleverna stöter på frågor som behandlar homosexualitet och diskriminering.¹¹⁴ Enligt rapporten finns det lärare som inte alls befattar sig med denna typ av frågor.

Det är inte bara lärarna som har ett ansvar i skolan. I styrdokumentet står det att eleven skall ansvara för sin utbildning och på så sätt även själv reflektera över värdegrundsfrågor.¹¹⁵ Därför har eleverna också ett ansvar att tillgodose sig undervisning som handlar om värdegrundsfrågor. Men även här är det problematiskt eftersom det är tämligen individuellt hur intresserad man är av dessa

¹⁰² Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 14

¹⁰³ Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 15

¹⁰⁴ Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 19

¹⁰⁵ Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 18

¹⁰⁶ Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 20

¹⁰⁷ Ibid

¹⁰⁸ Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 15

¹⁰⁹ Ibid

¹¹⁰ Genomgående all litteratur

¹¹¹ Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 16

¹¹² Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 22

¹¹³ Ibid

¹¹⁴ Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 15

¹¹⁵ Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 16

frågor.

Man kan dock inte begära för mycket av eleverna, huvudansvaret ligger på lärarna och skolledningen. Det är viktigt att skolan arbetar fram metoder som lär eleverna att alla har samma rättigheter på skolan och att man inte hämmar eleverna med traditionella könsmönster och normer.¹¹⁶ Återigen framhålls att om ämnet medvetet inte tas upp beroende på att man inte anser ämnet vara tillräckligt viktigt, utvecklas det till ett samhällsproblem. Diskriminering har en stark koppling till okunskap.¹¹⁷ Vi har i dagens skola och samhälle inte råd med denna okunskap. Elever skall förberedas för att kunna fungera i samhället.¹¹⁸ Än en gång visar en rapport på hur viktigt det är att skolan informerar och undervisar lärare i ämnet.

Min reflektion i detta sammanhang är att undervisningen inte får påverkas av om läraren är fördomsfull och inte vill följa styrdokumentet. Även detta är intressant för min uppsats, kommer jag under intervjuerna att möta på lärare som är fördomsfulla som inte har viljan att ta upp ämnet i skolan? Men det återkommer jag till under rubriken intervjuer.

4 Metod och problem

Som inspiration till min metod och mina intervjuer har jag använt mig av metodboken Kvalitativa intervjuer av Jan Trost. Jag har även metodiskt läst igenom relevant litteratur och sedan utgått ifrån denna då jag gjort mina undersökningar. Litteraturen har varit till god hjälp då jag inte enbart fokuserar på nutid utan även på hur de homosexuellas situation systematiskt utvecklats i en mer demokratisk riktning. Jag har även använt mig av litteraturen Metodpraktikan som menar på att samtalstintervjuer ger möjligheter att registrera svar som är oväntade och att det även är lätt att följa upp svaren man fått.¹¹⁹ Samtalsintervjuer är relevanta för min uppsats eftersom man då arbetar med problemformuleringar där ett visst fenomen synliggörs.¹²⁰ Jag har intervjuat elever och lärare med delvis olika frågeställningar. Intervjuerna med eleverna är det viktigaste underlaget. Här finns det även en etisk aspekt att ta hänsyn till. Det är viktigt att man skyddar de intervjuade, således har jag valt att inte röja elevernas identitet. Jag har formulerat frågor och svar i uppsatsen så att de medverkande förblir anonyma. Målsmans tillstånd är obehövligt då de intervjuade är över femton år gamla. Som jag tidigare nämnt är det bland de vuxna på skolan idag politiskt korrekt att acceptera homosexualitet, således är elevernas svar kanske mer relevanta för min undersökning. Det finns alltid problem med att använda sig av intervjuer. Ett problem är den egna relationen till eleverna. Eftersom jag praktiserat på skolan ifråga, kan eleverna uppleva att jag är en auktoritet och således kan de komma att svara det de tror att jag vill höra. Jag upplevde dock inte detta i min undersökning, eleverna svarade verkligen uppriktigt och ärligt och tog ingen hänsyn till min position på skolan. Jag har bland annat använt mig av gruppintervjuer vilket ofta ger bättre interaktion och diskussion i gruppen och bidrar till att man får ut mer av intervjun.¹²¹ Jag har även under mina intervjuer varit uppmärksam så att det inte förekommit något gruppträck. Jag anser snarare att eleverna verkligen velat framföra sina individuella åsikter. Jag har använt mig av kvalitativa intervjuer vilka bland annat utmärks av enkla, raka frågor och komplexa raka svar.¹²² Definitionsmässigt har jag använt mig av djupintervju och vanlig intervju. En djupintervju kräver mer tid och ”gräver djupare” in i ämnet. I en djupintervju är det viktigt att frågorna är formade så att man verkligen når ”kärnan” i det man undersöker. Således kräver djupintervjuer mer planering och mer tid för själva intervjun. En ”vanlig” intervju kan även den

¹¹⁶Hägglöf, M., (2010), Vaddå heteronorm? Du får förklara sid 16

¹¹⁷Ibid

¹¹⁸Hägglöf, M., Genomgående all litteratur

¹¹⁹Essaiison, P., Giljam, M., Oscarsson, H., Wägerud, L., (2007) Metodpraktikan tredje upplagan sid 283

¹²⁰Ibid

¹²¹Trost, J., (2005) Kvalitativa intervjuer tredje upplagan art.nr. 3940 sid 25

¹²²Trost, J., (2005) Kvalitativa intervjuer tredje upplagan art.nr. 3940 sid 7

vara väldigt informativ. Däremot kan frågorna i en vanlig intervju uppfattas som mer övergripande och generella. Således har jag valt att ha en djupintervju med en grupp av eleverna och med kuratorn. Min motivering till detta är att gruppen av elever som jag intervjuar går i årskurs tre och har lite större erfarenhet än de yngre eleverna av just denna typ av frågor. Intervjun med kuratorn är även den viktig för min frågeställning, här behöver man verkligen gå på djupet för att få svar på mina frågeställningar. Om det är någon på skolan som borde veta hur eleverna mår så är det kuratorn.

Intervjuerna har ägt rum i skolan, som är en speciell miljö. Samtalet hade varit annorlunda om det ägt rum exempelvis på en nattklubb.¹²³

Ett problem är att lärare och elever kan uppleva att de förväntas tycka saker i samtalen och intervjuerna.¹²⁴ Således är det viktigt att jag som intervjuare inte ställer ledande frågor.¹²⁵

Personerna jag intervjuar har valts ut slumpvis på så sätt att samtliga de intervjuade har någon form av funktion på skolan. Det finns alltid en risk med att göra slumpmässiga intervjuer. Jag har inte haft något bortfall i min undersökning eftersom samtliga de tillfrågade deltog. Om man väljer att ha enkätbaserade studier blir det alltid ett bortfall. Ett annat problem med enkäter är att det är lätt att ”slarva” sig igenom frågorna vilket påverkar kvalitén på ett negativt sätt.¹²⁶ Således är det viktigt med en god forskningsdesign.

Det hade varit intressant att hitta en homosexuell lärare. Jag har efterfrågat detta men fått svaret att man inte känner till någon lärare som är öppet homosexuell. Det har inte varit möjligt att inom ramen för min c-uppsats hitta en sådan. Vidare har jag använt mig av litteratur som tar upp ämnet homosexualitet i skolan. Min motivering till det är att det är viktigt att ha en bakgrund och förståelse i ämnet. En annan anledning till att jag tar med litteratur i ämnet är att detta gymnasium är en helt vanlig gymnasieskola vilket medför att man kan knyta an litteraturen till mina frågeställningar. Vad har skrivits om andra situationer eller skolor? Vad säger tidigare forskning? Detta återkommer jag till under rubriken litteratur.

Väl medveten om att det finns oändligt mycket skrivet i ämnet har jag valt att lyfta fram ett fåtal rapporter och litteratur som jag finner relevanta för ämnet. Min frågeställning är Möjliga uppfattningar om homosexualitet vid en gymnasieskola. Således blir litteraturen något jag kan hänvisa till, men själva undersökningen har ägt rum på en gymnasieskola. Det är inte helt problemfritt att använda sig av djupintervjuer. Det är viktigt att man begränsar sig. Många skulle säkert hävda att så få intervjuade personer inte ger en tillräckligt representativ bild för att besvara frågeställningen. Problemet här är att uppsatsen inte rymmer mer empiri eller intervjuer. Således är det viktigt att begränsa sig.

Min grundfrågeställning är Möjliga uppfattningar om homosexualitet vid en gymnasieskola, men jag har även velat få en bild av hur väl synliggjort ämnet är i undervisningen och hur eventuella brister i undervisningen skulle kunna avhjälpas. Frågorna är inte enkla att besvara och det finns som jag nämnt tidigare alltid risker med att använda sig av slumpmässiga urval och intervjuer.

5 Intervjuer

Under denna rubrik kommer jag att presentera de intervjuer jag gjort. Intervjuerna är kärnan i

¹²³Claesson, S., (2009) Lärares hållning, art.nr. 33264 Studentlitteratur AB, sid 147

¹²⁴Ibid

¹²⁵Giljam, M., (2011)

¹²⁶Giljam, M., (2011)

uppsatsen eftersom det är här som min studie görs. När intervjuerna gjorts har jag utgått från heteronormen.

Det har varit väldigt intressant och roligt att intervjua elever, lärare och kurator på en gymnasieskola. Alla har de bidragit mycket till uppsatsen. Intervjuerna har varit lärorika, inte bara för mig som lärarstudent utan även för eleverna. Jag har överraskats positivt och förstått att man inte kan ta några svar för givet. Elever har verkligen en tendens att överraska.

Jag har valt att dela upp intervjuerna i djupintervjuer och intervjuer där jag slumpvis valt ut elever i korridorer eller uppehållsrum. Min motivering till det är att för att komma sanningen nära har jag arbetat på så sätt att jag överrumplat eleverna med frågor som har med homosexualitet att göra i skolan. Eleverna har inte haft någon möjlighet att förbereda några svar, således har jag försökt undvika att få ”korrekta” svar, det vill säga svar som eleverna tror att jag vill ha. Mitt mål med intervjuerna har varit att få svar som eleverna verkligen kan stå för. Efter varje redovisning av intervju och samtal har jag gjort en kortare sammanfattning av vad som sagts. Min motivering till det är att det helt enkelt blir lättare för läsaren att förstå vad som sagts.

Djupintervjuerna har varit mer ingående. Här har jag träffat elever i grupp för att verkligen kunna få en diskussion. Jag har ställt frågor och utifrån dessa har vi problematiserat och diskuterat. Jag har först låtit eleverna säga vad de tycker, därefter har vi i grupp diskuterat frågorna. Även här är syftet att få så sanningsenliga och genomtänkta svar som möjligt.

Jag har delat in de intervjuade i grupper eller två och två. Första gruppen bestod av två flickor i sextonårsåldern, andra gruppen bestod av fem killar i artonårsåldern, tredje gruppen bestod av tre flickor i sextonårsåldern och fjärde gruppen bestod av två flickor och två killar i artonårsåldern. Den femte intervjun görs med skolans kurator som är i fyrtioårsåldern, den sjätte intervjun görs med en elev som är sexton år gammal och den sista intervjun görs med en lärare i fyrtioårsåldern. För att lättare se hur jag delat in de intervjuade har jag nedan gjort en tabell som redovisar ålder, kön och funktion på skolan.

Tabell 1: Respondenter i intervjuer

Elever				Kurator	Lärare
Kvinnliga	Manliga	Program	Antal		
2		estet	2		
	5	ekonomi	5		
3		media	3		
2	2	media	4		
	1	media	1		
2			2	1	1
Summa			17		

Inför varje intervju har jag haft frågor som jag själv finner intressanta och lämpliga för ämnet. Jag har valt att börja med övergripande frågor för att sedan smalna in mig alltmer på min frågeställning.¹²⁷

¹²⁷Claesson, S., (2009)

5.1 Intervju 1

De första jag samtalar med är två flickor som jag träffar på i korridoren. Jag frågar om de har tid en stund och om jag kan få lov att ställa några frågor. Det visar sig att de går i en estetikklass, årskurs tre. Jag tänker mig att de är vana vid individualitet eftersom estetikprogrammet ofta präglas av det. När jag förklarar för flickorna att jag vill intervjua dem om homosexualitet blir de mer allvarliga. Jag ställer frågor utifrån mitt frågeformulär och börjar med att fråga vad de tänker på och vad de känner när de hör ordet homosexualitet. Man svarar att man tycker att homosexualitet är något annorlunda, något som avviker ifrån normen.

Vidare kommer de in på att de stör sig på att vissa homosexuella elever öppet visar sin homosexualitet på skolan. De menar på att det verkar som om dessa elever vill visa upp att de är homosexuella. De säger att de reagerar, man får göra vad man vill, men det är störande och man behöver inte öppet visa sin läggning. Jag frågar om de stör sig lika mycket på om heterosexuella par agerar på motsvarande sätt inför varandra. Man svarar att det är lika för alla och att ingen behöver hålla på så i korridorerna.

Flickorna anser att det finns en gräns för vad man får göra och inte göra, ”att hålla handen och så är ok, men just att de skall ligga på varandra och så är inte ok”. De menar att ”det andra” kan man göra hemma när ingen ser. Jag frågar om personerna de stör sig på är öppet homosexuella på skolan. Flickorna svarar att de är väldigt öppet homosexuella. De säger ”det är klart att de skall få vara vilka de vill, men just att de håller på framför alla är störande”.

Vidare frågar jag hur de tror sig ha reagerat om en nära kompis hade berättat för dem att hon eller han är homosexuell. ”Det beror på hur nära kompisar man är, men visst, bara hon eller han trivs med det så får personen ifråga tycka om precis vem den vill, det är bara roligt för den personen att komma ut med det. Men hade det varit en nära kompis hade jag blivit förvånad”. Men hade det varit en kompis de inte känner så väl hade de inte tänkt så mycket på det.

Jag ställer frågan om de anser att skolan generellt sett är tolerant mot elever som är annorlunda. De svarar att skolan är uppdelad i flera byggnader. Den byggnad där esteterna håller till heter Häggen. Där är toleransen hög gentemot annorlunda personer. Här får man vara den man är, men återigen påpekar de att de stör sig på elever som måste visa sin sexuella läggning så öppet. Däremot menar de på att resten av skolan är mer fördomsfull och intolerant. De avslutar med att säga att det givetvis finns blandande åsikter på skolan när det gäller elever som är annorlunda.

5.1.1 Sammanfattning och slutsats

Denna intervju är den som förvånat mig mest. Eleverna jag intervjuat går på estetikprogrammet. Här förutsätter man att individualitet och olikheter är något man dagligen kommer i kontakt med. För att komma in på programmet har man ofta fått genomgå särskilda prov. Prov som inte enbart handlar om det ämnet man söker in för, utan även om hur man är som person, hur väl ens personlighet passar för det man söker.

I intervjun framkommer att ”alla skall få vara som man är” men ändå är det märkbart att de stör sig på elever som har homosexuellt öppet umgänge. De menar att man inte behöver visa sin läggning öppet för alla, det kan man göra hemma där ingen ser. Vidare menar de att man inte stör sig om en kompis som inte står en nära berättar att man är homosexuell. Men om en nära vän kommer ut är det annorlunda. De menar på att de skulle bli förvånade över att inte ha märkt något, men att alla ändå skall få lov att vara den de är.

Vad som inte framgår av ljudupptagningen och det skrivna ordet är hur de intervjuade agerar kroppsligt då jag ställer en fråga. Under intervjun märktes det tydligt på kroppsspråket vid ett antal tillfällen att de störde sig på homosexualitet.

5.2 Intervju 2

Den andra intervjun gör jag med fem killar som sitter i korridoren. Det är elever som går i en ekonomiklass årskurs tre. Jag förväntar mig att de utifrån sin ålder ska vara ganska mogna i sitt resonemang. Jag märker dem eftersom de är högljudda och grabbiga i sitt beteende. Jag frågar om jag kan få ställa några frågor om homosexualitet. De går med på att svara på frågorna och verkar inte alls illa berörda av ämnet, snarare tvärtom. Jag frågar vad de först kommer att tänka på då de hör ordet homosexualitet. En av dem svarar snabbt *”jag bryr mig inte, det är inget märkvärdigt, det är så vanligt idag.”*

Vidare frågar jag om en kompis i klassen berättar att han eller hon är homosexuell, hur skulle ni då reagera? De menar på att de inte skulle bry sig så mycket, men även att det är svårt att sätta sig in i situationen. En annan av pojkarna för fram att homosexualitet är vanligt idag. Vidare berättar de att de haft en tjej i klassen som visade sig vara homosexuell och kommenterar *”inget konstigt med det”*. En annan avbryter med att säga *”jag har en kompis som är lesbisk”*. Han lägger fram det som om det vore det mest naturliga i hela världen.

Vidare frågar jag om de tycker att skolan är tolerant mot minoriteter generellt sett. De svarar att de inte har en aning. Jag går vidare med att säga att de verkar väldigt toleranta. *”Jo, det är sant”* svarar en av pojkarna, *”men å andra sidan har vi inte stött på så många homosexuella”*. De menar att media under senare tid förmedlat en positiv bild av homosexualitet. En av pojkarna avbryter och säger att han inte har några kompisar som är homosexuella, men om han skulle få det skulle det inte spela någon roll. Däremot skulle han fråga kompiserna om han respekterade att han själv inte var homosexuell, i så fall skulle han fullt ut respektera kompisens läggning. Det handlar med andra ord om ömsesidig respekt.

Vidare kommer jag in på frågan om en kompis berättar att hon eller han är homosexuell och att man känner sig retad eller diskriminerad på grund av sin läggning och behöver hjälp, hur skulle du reagera då? En kille svarar instinktivt *”är man polare är det klart att man finns för varandra”*.

5.2.1 Sammanfattning och slutsats

Även denna intervju är intressant och givande. Pojkarna som jag intervjuar är elever ifrån årskurs tre. Jag förutsätter att de är mer mogna och har lite mer erfarenhet av skollivet än yngre elever.

Även denna intervju förvånar mig. Anledningen till att jag väljer just dessa killar är att de är högljudda och verkligen representerar den ”macho”-stil många killar har i dagens skola. Machokulturen har på många sätt sina rötter i heteronormen. Men dessa killar visar sig ha en liberal inställning till homosexualitet och de anser inte att det är något onormalt eller konstigt. Då jag frågar hur de tänker sig reagera om en kompis eller nära vän berättar att hon eller han är homosexuell, säger de att de inte skulle bry sig, att det inte är något märkvärdigt. Vidare menar de på att om kompiserna ifråga skulle bli utsatt på grund av sin läggning, skulle man givetvis finnas där för sin polare. Svaren pojkarna ger mig är impulsiva och raka. De skrädder inte orden utan de säger vad de tycker. Vidare visar de på att de inte har några som helst problem när det gäller homosexualitet. Däremot har de inte så stor erfarenhet av det.

En av pojkarna berättar att han har en kompis som är homosexuell. En annan berättar om en tjej som gick i klassen där det visade sig att hon hade en flickvän. Det hela är verkligen intressant för min studie. Här har vi fem killar som egentligen representerar heteronormen. De är högljudda, manliga och säger rakt ut vad de tycker. Slutsatsen av denna intervju är att det finns killar som går emot vad man tror att de står för i samhället. Intervjun visar att det finns stor tolerans och till och med respekt för homosexuella och andra minoriteter i samhället.

5.3 Intervju 3

Här stöter jag på tre tjejer i korridoren som jag känner ytligt. Jag känner dem inte till namnen men jag har träffat dem under min praktik förra terminen. Flickorna går i årskurs två på journalistik och media. När jag hör det stiger mina förväntningar. Journalistelever borde ändå kunna tänkas ha en ganska liberal och tolerant inställning till homosexualitet, tänker jag utifrån deras yrkesval. Jag frågar om det går bra att jag ställer några frågor om homosexualitet.

När jag nämner ordet homosexualitet lyser de upp. *"Klart, vad roligt!"* Min första fråga är om de tycker att skolan över lag är fördomsfull eller fördomsfri. *"Den är fördomsfull"*, svarar en av flickorna impulsivt, *"men i vår klass är det väldigt fritt"*. Vidare frågar jag om de tror att det kan bero på att de går på journalistlinjen, där man förväntas vara mer tolerant och öppen. *"Ja"*, svarar en flicka, *"sedan har vi en öppet homosexuell kille i klassen"*. Vidare berättar de att det inte är någon som öppet är negativ till homosexualitet i klassen. Men om det beror på att en kille är homosexuell eller inte är svårt att svara på.

Vidare frågar jag om homosexualitet tas upp i skollitteraturen. Flickorna förklarar för mig att det har tagits upp i historieböckerna. Det som då tagits upp är hur HBT personer haft det genom historien, men även hur samhället förr såg på homosexualitet som en sjukdom. De berättar även att de fick lov att se en film om homosexualitet. Vidare kommer jag in på frågan om hur de tror sig reagera på om en kompis berättar att hon eller han är homosexuell och känner sig diskriminerad. En tjej svarar impulsivt *"jag skulle bli förbannad för att för mig är det så naturligt"*. En av de andra flickorna fortsätter *"man får inte känna att det är något jobbigt, så får det inte vara"*.

Vidare frågar jag om de tror det kan vara besvärligt att vara annorlunda på skolan. Det kan nog vara besvärligt att vara annorlunda var som helst, tror en av dem. En annan tjej menar på att det har stor betydelse vilken gemenskap man hamnar i. Om man hamnar med öppensinnade borde det inte vara något större problem att vara homosexuell. Vidare kommer de in på hur viktigt det är att man känner sig trygg i sig själv, då blir det inte så besvärligt. Men de tillstår att gymnasieåldern är en känslig ålder. Sedan menar de på att det är skillnad mellan att komma till skolan och redan vara öppet homosexuell och att berätta det under tiden man lär känna varandra.

Vidare frågar jag om skolledningen syns mycket. Min motivering till att ställa den frågan är att om skolledningen syns så märker även ledningen vad som kan behövas göras i kampen mot diskriminering och orättvisor på skolan. *"Nej"*, svarar en av flickorna, *"går man och frågar efter dem är de ofta upptagna eller bortresta"*. Jag frågar även om skolledningen är stark i sin profil. En elev svarar *"jag tycker inte att de syns så mycket, ledningen hör bara av sig till oss om det är något de vill"*. Vidare frågar jag om skolan har temadagar om homosexualitet. *"Nej, det har vi inte haft"*, svarar en av flickorna. Eleverna poängterar att det bara är i ämnet historia som homosexualitet har kommit upp.

5.3.1 Sammanfattning och slutsats

Även denna intervju har varit mycket givande, inte minst för att eleverna belyst på vilket sätt homosexualitet tas upp i läroböckerna. Ändå anser de att det är för lite undervisning i ämnet. Vidare visar eleverna på stor tolerans mot homosexuella och minoriteter. Eleverna tror att de skulle reagera med ilska om de får reda på att en kompis eller nära vän skulle diskrimineras på grund av sin läggning. De menar på att de verkligen skulle försvara och hjälpa den utsatta eleven. Vidare berättas att de har en elev i klassen som är homosexuell. Ingen på skolan eller i klassen har öppet visat något ogillande mot personens läggning.

Intervjun visar att man har ett stort intresse och en medvetenhet när det gäller diskrimineringsfrågor. De framhåller även att det inte spelar någon roll om man är vän med den

som känner sig utsatt eller diskriminerad. De vill verkligen motverka diskriminering och orättvisor i allmänhet.

Sammantaget visar dessa elever på en stor förståelse för homosexuella och andra minoriteter samt att de gärna försvarar deras rättigheter. Poängteras bör att det är en journalistklass.

Journalistklasser kan generellt sett förväntas ha större förståelse för minoriteter och utsatta i samhället, det ingår i deras blivande profession. Ett intresse för journalistik indikerar för mig ett intresse för värdegrundsfrågor.

5.4 Intervju 4

Den fjärde intervjun är en djupintervju. Här är det fyra elever som ställer upp, två flickor och två pojkar som går i trean. Det betyder att de skall ta studenten till våren och att de snart kommer ut i samhället som vuxna individer.

Vi börjar med att alla sitter i ett litet rum vid ett litet bord. Jag inleder med att säga att samtliga bör svara på frågorna en och en men att meningen med intervjun är att den skall mynna ut i någon form av diskussion. Jag börjar med att fråga vad de tänker på och känner då de hör ordet homosexualitet. En av de två pojkarna svarar att homosexualitet handlar om både män och kvinnor, men tycker att det mest känns som att man tänker på två män som är tillsammans.

De andra instämmer och talar om att homosexualitet oftast utgår ifrån två män. Kvinnors homosexualitet belyses inte på samma sätt. Detta tyder på medvetenhet och intresse för ämnet. Plötsligt avbryter en av flickorna: ”*Så tänker inte jag, jag tänker på två stycken som är tillsammans, jag tänker på både tjejer och killar*”. En av pojkarna avbryter ”*Jag tänker mig två män*”. Den andra flickan säger: ”*Först tänker jag mig två män men sedan tänker jag mig både män och kvinnor*”. Vidare kommer vi in på hur orättvist det är att kvinnor diskrimineras i samhället och att man inte talar om kvinnlig homosexualitet på samma sätt som manlig. Jag frågar om man tar upp homosexualitet i skollitteraturen. En av de kvinnliga eleverna svarar att det inte förekommer så mycket i skollitteraturen men att hon läser mycket böcker själv om homosexualitet. Vidare berättar hon att den homosexualitet som finns i den litteratur hon läser utgår från den kvinnliga homosexualiteten.

Vi kommer in på feminismen och vad den gjort för den kvinnliga homosexualiteten. En av eleverna talar om att det var förbjudet med homosexualitet för inte så länge sedan. Vidare frågar jag hur de skulle reagera om en kompis på skolan berättade att hon eller han var homosexuell. En av flickorna svarar; ”*Jag skulle inte reagera så mycket, i ungdomsvärlden är det så vanligt*”. Däremot anser hon att det finns föräldrar som reagerar. Hon menar att föräldrarna har en helt annan bild av homosexualitet än vad hon själv har. En av pojkarna säger; ”*Hade jag haft en kompis som kommit ut hade jag tyckt att det var intressant*”. Han tror inte att han skulle reagerat så värst mycket över huvud taget men tycker att det hade varit spännande. Däremot förklarar han att han känner människor som tyckt att det varit jobbigt och tagit avstånd. En av flickorna säger; ”*Det är intressant, men eftersom man själv inte är det, vill man veta hur det är*”. En utpräglad maskulin pojke som inte tidigare sagt så mycket säger; ”*Det är spännande, för jag har homosexuella i släkten. Det är två män och det är helt normalt*”.

Vidare vänder jag mig till de manliga eleverna och frågar, om de hade en vän i sitt fotbollslag som är homosexuell, hur skulle de reagera inför honom? En av pojkarna undrar om jag tänker på Hysén, vilket jag bekräftar. Pojkarna ser inga problem i detta.

Gruppen talar vidare om reaktioner de stött på inför homosexuella personer. En vanlig rädsla som framkommer är att den homosexuella attraheras av alla av samma kön. En av pojkarna kommenterar att även om en kille är homosexuell betyder det inte att han är attraherad av alla

andra män han ser. Precis som med heterosexuella, finner de inte alla av det motsatta könet attraktiva. Jag frågar om de anser att homosexualitet är onormalt. En flicka svarar; *”Det inte är onormalt, de äldre som kan tänkas tycka att det är onormalt kommer att dö ut och då blir den yngre generationen kvar, som tycker att det är normalt”*.

Vidare menar eleverna att det blivit lättare att komma ut med sin läggning idag. En av flickorna kommer in på att samhället är färgat av heteronormen och att det är den som styr hur det ”skall vara”. De reagerar om de ser ett homosexuellt par men inte på ett negativt sätt utan man blir mer förvånad, för det är så man är fostrad. De drar en parallell till att man även blir förvånad om man ser en äldre kvinna som är tillsammans med en yngre man. Man reagerar, men inte negativt.

Jag ställer frågan om de anser att attityden vid skolan är tolerant generellt sett gentemot homosexuella och andra minoriteter. En av pojkarna svarar *”Jag upplever inte att det förekommer så mycket mobbning, men visst finns det ungdomar som samlas på samma ställen och då kan det förekomma att man är elaka mot varandra men det är mindre än vad det brukar vara på en skola”*

Vidare kommer jag in på frågan om hur de kan tänkas reagera på om en kompis som känner sig utanför och diskriminerad kommer och ber om deras hjälp. En av pojkarna menar att frågan är hypotetisk, att chansen att det skulle inträffa inte är så stor. En av de flickorna menar att det är en svår situation, antagligen skulle man tala med lärarna. En av pojkarna tror att han hade talat med personen som det handlade om. Han hade visat sitt stöd för personen och han hade frågat personen vad han skulle kunna göra för den. Den andra pojken tänker sig att han hade kontaktat lärarna så att personen hade fått hjälp.

Vidare frågar jag om de anser att skolan är öppen och tolerant mot minoriteter. *”Ja”*, svarar en flicka, *”men man ser sällan någon som är öppet homosexuell”*. En av pojkarna menar att en av tio är homosexuell, så det finns givetvis på skolan. Vidare menar han på att han känner till två elever på skolan som är öppet homosexuella. Han menar att det inte är lika accepterat att vara homosexuell som heterosexuell på skolan. Men det är mer tillåtet idag än det var förr. Han menar att det finns de som inte talar om sin homosexualitet på skolan av rädsla för konsekvenserna.

En av flickorna menar att man utgår ifrån att alla är heterosexuella. Vidare kommer vi in på den rådande heteronormen, det vill säga att man förutsätts vara heterosexuell. En av flickorna anser att man inte ser de kommentarer som homosexuella kan tänkas få, det förkommer med all säkerhet men det är mer *”bakom kulisserna”*. Det sker inte öppet, exempelvis kanske man bara talar om det med sina kompisar, man skriker inte ut vad man känner för homosexuella på skolan. Det sker mer bakom ryggen på de homosexuella.

5.4.1 Sammanfattning och slutsats

Eleverna som jag intervjuar tillhör årskurs tre och ska ta studenten till våren. Precis som jag förväntat mig ger dessa elever ett oerhört moget och medvetet intryck. De förefaller ha en viss kunskapsbas och ett moget resonemang.

Intervjun utvecklar sig till ett samtal eftersom eleverna styr samtalet in på frågor som handlar om homosexualitet. Vidare kan man se att eleverna är väldigt liberala och medvetna. De är vänligt inställda till homosexualitet. De anser att man inte ens skulle ha problem med om man hade en homosexuell kompis i fotbollslaget. *”Det är verkligen inget konstigt”*. De anser även att de inte sett så mycket av homosexuellt umgänge på skolan. Det kan bero på att de har en liberal inställning till homosexualitet och således inte anser att det är något konstigt och reagerar därför inte. Däremot menar man på att homosexualitet inte är lika accepterat som heterosexualitet på skolan.

Gruppen säger att det förekommer mobbning mot minoriteter rent generellt men att man inte alltid öppet visar sin åsikt utanför sin egen grupp, det vill säga när man umgås med kompisar. Samtliga menar dock på att de skulle ställa upp om en kompis kände sig diskriminerad på grund av sin läggning. De skulle finnas till för kompiserna och hjälpa till så gott de kunde.

Dessa elever är oerhört väl insatta i och medvetna när det gäller värdegrundsfrågor och de verkar ha fostrats med demokratiska värderingar. De menar att allteftersom den äldre generationen försvinner så kommer toleransen att öka eftersom det är i den äldre generationen fördomar mot homosexualitet i huvudsak finns.

Återkommande ämne i intervjun är heteronormen. De är väl insatta i vad heteronormen är och vilka konsekvenser den har för skolan och samhället. Intervjun visar att eleverna från årskurs tre visar mognad och förståelse för minoriteter och utsatta i samhället. De ställer sig på de svagas sida och vill verka för solidaritet och jämställdhet. Dock anser de att det även finns negativa krafter, krafter som kan motarbetas med öppenhet, diskussioner och förståelse för de utsatta.

5.5 Intervju 5

Den femte intervjun är en djupintervju som görs med skolans kurator. Kuratorn är den person eleverna kommer till för samtal och stöd vilket motiverar att ha en djupintervju med just henne. För mig faller det sig naturligt att intervjua just kuratorn. Om det är någon som borde ha en känsla för hur eleverna på skolan mår, så är det kuratorn. Även den här intervjun blir mer av en diskussion eller ett samtal eftersom kuratorn effektivt leder in diskussionen på saker som är relevanta för ämnet.

Jag börjar med att fråga om hennes första tankar när hon hör ordet homosexualitet. Hon svarar att det första hon tänker på är en personlig erfarenhet, en nära vän som kom ut som homosexuell i **väldigt** vuxen ålder och hon talade om hur det kan vara att komma ut så sent i sitt liv. Detta var en upplevelse som kommit att vidga hennes insikt i problematiken. Vidare menar kuratorn att homosexualitet inte ens "fanns" då hon var ung. Man talade inte om det och då existerade det inte.

Vidare menar kuratorn att hennes erfarenhet med vännen som kom ut så sent, speglar vad som händer senare i livet om man inte får lov att komma ut. Hur blir livet då? Situationen med vännen har verkligen präglat hennes syn på och hur hon närmat sig frågan på ett personligt plan. Problemet idag är att det är "politiskt korrekt" att ställa sig positiv till homosexualitet. Många påstår att de inte har några "problem" med homosexualitet men detta anser kuratorn kan låta lite suspekt. Hon funderar över vad människor egentligen tycker. Personligen känner kuratorn att det finns en hel del kvar att göra i kampen mot fördomar och diskriminering gentemot homosexuella.

Vidare säger kuratorn att om man tar upp frågan i klasserna är det särskilt de yngre pojkarna som är homofobiska. En följdfråga jag ställer är om frågan alls tas upp. Hon förklarar att det finns ett ämne som heter Livskraft som skall belysa denna typ av frågor. Ämnet är egentligen obligatoriskt men det är individuellt hur mycket lärarna väljer att ta upp det i undervisningen.

I Livskraft ingår samarbetsövningar inom ämnet Sex och samlevnad och det är här som homosexualitet skall tas upp, i årskurserna ett och två. Vissa lärare anser att det blir för mycket, "man har att göra ändå", så hur mycket man väljer att ta upp i sin undervisning varierar. Dock är kursen inte frivillig utan skall ingå i utbildningen. En del lärare som väljer att ta upp homosexualitet i undervisningen talar själva om det, andra väljer att bjuda in personer exempelvis ifrån RFSL beroende på hur mycket man själv kan i frågan. Kuratorn förklarar att det finns väldigt lite material som behandlar ämnet, vilket gör det svårt för lärare att undervisa

Kuratorn berättar för mig att hon var på en konferens för ett år sedan som tog upp ämnet homosexualitet. Det hade varit närmast pinsamt att märka hur starkt det heteronormativa perspektivet styrde diskussionerna om ämnet homosexualitet. All problematisering utgick från att det heterosexuella sågs som det naturliga och det homosexuella som det onaturliga, dagens moderna samhälle till trots.

Vidare kommer kuratorn in på att hon brukar ”skämta” med elever och vända på resonemanget och utgå ifrån en homosexuell norm. Ett exempel berättades från en handelsklass då hon sa till klassen att den som är heterosexuell kan berätta det. Klassen hade blivit tyst och svarade, ”*Du menar homosexuell*”, och kuratorn svarade ”*Nej, jag menar heterosexuell*”. Hon vände således på den rådande heteronormen och förutsatte att människan är homosexuell. Klassen blev väldigt ställd, men kuratorn lyckades väcka deras förståelse och fick eleverna att tänka i andra banor.

Kuratorn menar på att det är viktigt att eleverna kommer på andra tankar, att man kommer ifrån det normativa. Att man kommer ifrån tankemönstret att heterosexualitet är det normala medan det homosexuella är onormalt, fast heterosexuella kan ha överseende med detta. Vidare frågar jag vilken typ av fördomar som finns gentemot homosexuella bland de yngre eleverna, exempelvis i årskurs ett. En elev hade varit väldigt modig och sagt att hon trodde att det normala var att vara bisexuell. Det hade blivit helt tyst i klassen. Men det är vanligt är barn uttrycker att det är ”äckligt” med homosexualitet och att det inte är normalt.

Jag frågar om hon tycker det är för tidigt att vid sexton års ålder ta del av denna typ av frågor. Kuratorn svarar att det i vissa fall kan vara för tidigt. En annan sak är att eleverna inte känner varandra så väl i årskurs ett. Man är ganska främmande för varandra och vågar kanske inte säga vad man tycker.

Jag frågar kuratorn hur hon hanterar homosexuella som mår dåligt. I många fall har det varit så att eleven redan kommit ut som homosexuell. Då handlar det oftast om relationen med den man är tillsammans med. Vidare berättar kuratorn att hon ibland funderat över om personen ifråga alls har funderat över sin läggning och om hon eller han kanske vill berätta något. Ibland kan det vara känsligt att fråga, men hon gör det ändå. Kuratorn berättar för mig att hon brukar fråga om de har pojkvän eller flickvän på ett försiktigt sätt. Kuratorn berättar att hon ibland har sina starka misstankar att eleven är homosexuell. Då måste man respektera om inte eleven vill prata om det. Man kanske kommer ifrån ett hem där man är negativt inställd till homosexualitet och eleven kan vara rädd för att öppet tala om sin läggning. Vidare berättar kuratorn att det är viktigt att fråga eleven vad den känner. Man kan fråga på vilket sätt situationen är besvärlig för eleven. Ofta kommer det fram om det har med hemmet eller någon annan orsak att göra. Kuratorn berättar att hon brukar fråga om det är någon som står eleven nära som inte accepterar detta för att få fram var problematiken ligger.

Slutligen frågar jag om kuratorn anser att skolan verkligen får in homosexualitet i undervisningen. Hon svarar att det är i undervisningen som handlar om livskraft ämnet ska tas upp. ”*Jag hoppas att man tar med det*”, blir hennes svar. Än en gång menar kuratorn att det beror på den individuella läraren och dennes intresse av och kunskap i ämnet om och hur det tas upp. Kuratorn förklarar för mig att lärare är väldigt olika. Om man inte själv som lärare kan se att det finns en heteronorm så hjälper det inte att man tar upp ämnet eftersom man då enbart bekräftar det man tänkt hela tiden, det vill säga att det finns ett **vi** och ett **dem**.

Vidare anser kuratorn att man kanske inte kan begära att lärare skall få upp ögonen för denna typ av frågor, men man kan väcka deras intresse och på så sätt skapa ett engagemang. Jag får också veta att man inte har några temadagar omkring dessa frågor. Kuratorn har röstat för det men inget har hänt. Man försöker dock att få med ämnet i undervisningen men skolan menar att det är bättre

att sprida ut det över året så att det blir en del av vardagen. Kuratorn vill ha en temadag men poängterar att en allmän medvetenhet även är viktig. Det ena utesluter inte det andra. De flesta lärare är väldigt kompetenta inom sina ämnen men är inte så beivrade i denna typ av frågor. Många lärare bjuder därför in sakkunniga ifrån exempelvis RFSL att komma till skolan och föreläsa.

Kuratorn berättar för mig att vid ett tillfälle var det en elevs föräldrar som inte ville att deras barn skulle närvara på lektionen då RFSL skulle komma och föreläsa. Föräldern menade på att man inte vill att RFSL skulle komma och propagera. Man tänkte att RFLS skulle propagera för homosexualitet utan debatt. Skolan svarade att man inte kunde ge någon giltig frånvaro för eleven eftersom det är en del av skolans uppgifter att belysa denna typ av frågor. Vi lever i en demokrati och det är skolans uppgift att förmedla demokratiska värderingar.

Vidare kommer kuratorn in på att det skett en förändring över tid när det gäller skolans syn på homosexualitet. Jag frågar vad denna förändring beror på. Kuratorn menar på att det har att göra med att man idag har en annorlunda syn på homosexualitet i samhället, det är accepterat generellt sett. För i tiden hade sexuellt umgänge en stark anknytning till reproducering. Diskussioner och debatter om kärlek idag handlar mer om relationer och känslor än om sex. I ämnet Livskraft talar man om att en människa kan bli förälskad i vad som helst eller vem som helst. Det kan handla om en kattunge för någon, en moped för någon annan och så vidare. All sorts kärlek är tillåten så länge inte någon får illa. Kuratorn menar att om man lägger fram relationer och kärlek på det sättet förstår de flesta elever vad det handlar om. Fokus ligger på känslan att bli förtjust i någon eller något och inte så mycket på vem eller vad. Kuratorn menar att om man frågar en ungdom idag om deras sexdebut förutsätts att man menar ett heterosexuellt samlag. Enligt kuratorn är detta egentligen inte relevant eftersom man kan ha närmat sig sexualiteten tidigare och på andra sätt. Om man tänker i andra banor och gör eleverna medvetna om att all kärlek är tillåten, blir inte den homosexuella relationen konstig eller avvikande.

Vidare kommer kuratorn in på att man skall fokusera på det som förenar. Det ligger ett stort värde i att tala om känslor eftersom känslor förenar människor. När människan har en valfrihet i vem eller vad hon älskar blir inte könet av någon avgörande betydelse. Vidare frågar jag om det finns någon homosexuell lärare i skolan. Kuratorn menar på att det borde kunna vara så, men att det inte pratas så mycket om det.

Kuratorn menar att många lärare aktar sig för att bli stämplade som homofobiska, men om alla verkligen skulle uttrycka vad man anser skulle det säkert finnas de som har svårt att acceptera homosexualitet. Men man aktar sig för att öppet visa ett ogillande. Idag är det politiskt korrekt att acceptera homosexualitet och andra utsatta minoriteter i samhället.

Hon fortsätter med att tala om några elever som berättat att de är homosexuella på högstadiet. Det har då förekommit att lärare rått dem att inte komma ut med sin läggning. Men har talat om för eleven att det inte lämpar sig att vara öppet homosexuell på skolan. Denna sorts uttalanden får givetvis eleven att känna skam och utanförskap. Eleven berättade att han tagit illa vid sig och var upprörd över lärarens uttalande. Kuratorn förklarade för eleven att det förmodligen var så att elevens lärare hade problem med sitt förhållningssätt till homosexualitet. Hon poängterar det viktiga i att lärare utbildas i ämnet så att de känner att de behärskar att undervisa i det.

För ett par år sedan fanns det en elev som var öppet homosexuell på skolan. Eleven stod på barrikaderna och visade verkligen öppet sin läggning. Många på skolan uppfattade honom som provocerande och retade honom.

Ett problem ligger i att många ungdomar i tonåren är osäkra när det gäller sin läggning. Om man utgår från heteronormen blir det på ett sätt bekräftat att det inte är "normalt" att vara homosexuell.

Jag avslutar med att fråga hur hon reagerar om hon hör någon i korridoren på skolan som uttrycker sig kränkande om homosexuella. Reagerar hon eller går hon bara förbi? Jag får till svar att hon reagerar och verkligen säger ifrån hur olämpligt och fel det är att uttrycka sådana åsikter. Hon anser att det är viktigt att inte ha en "låt gå-jargong" och framhåller att man verkligen måste visa var skolan står i frågan.

5.5.1 Sammanfattning och slutsats

Intervjun med kuratorn visar att det finns krafter på skolan som verkligen arbetar för att förhindra diskriminering av minoriteter. Kuratorn associerar i första hand ordet homosexualitet med en händelse i sitt privatliv, då en god vän sent i livet kom ut som homosexuell. Detta har påverkat hur hon ser på frågan idag och hon har genom denna händelse fått en mer insiktsfull och professionell syn på problematiken rörande homosexualitet. Vidare anser hon att det skett en förändring över tid när det gäller synen på homosexualitet. I dag är diskussionen mer fokuserad på känslor och således inte så sex- och könsrelaterad. All kärlek är tillåten så länge som ingen kommer till skada.

Det finns fördomar mot homosexualitet i skolan, vilket har uttryckts av elever i årskurs tre. Kuratorn anser det vara viktigt att utmana eleverna och "vända" på resonemanget och se ämnet från ett homosexuellt perspektiv eftersom eleverna vanligtvis är fostrade med heteronormen. Man talar även om att det kommit elever som berättat om att de är homosexuella. Problematiken har mest då varit i den relationen man har till någon man är tillsammans med. Kuratorn har mött homosexuella elever som haft problem, men då huvudsakligen individuella relationsproblem.

Vidare menar kuratorn att det är viktigt att göra elever och lärare medvetna i ämnet. Många lärare känner sig osäkra och undervisar därför inte i ämnet. Lärarna är dock medvetna om att det är obligatoriskt att undervisa om sexualitet inom området Livskraft som belyser ämnen som har med värdegrund och humanism att göra. Kuratorn anser även att det behövs temadagar som tar upp ämnet sexualitet vilket dock inte finns. Skolledningen föredrar att integrera värdegrundsfrågor i vardagen för att eleverna på så sätt ska få ta del av ämnet på ett mer naturligt sätt. Både temadagar och mer undervisning i vardagen vore önskvärt. Vidare talar kuratorn om lärarens individuella val att ta upp ämnet på lektion eller avstå. Som jag nämnt förut beror detta på hur kunnig och intresserad läraren är i frågan. Detta utgör en fara eftersom det då finns klasser som aldrig undervisas i ämnet homosexualitet. Det verkar inte finnas homosexuella lärare på skolan.

Kuratorn menar att det idag är politiskt korrekt att acceptera homosexualitet men det är svårt att i verkligheten veta vad varje enskild individ egentligen känner. Skolan har ett ansvar att förmedla demokratiska värderingar och det är således skolans uppgift att undervisa i denna typ av frågor.

En elev kan inte få giltig frånvaro för att man inte vill närvara på lektion då man ska undervisa om homosexualitet. Intervjun visar att det finns personal i skolan som verkligen arbetar för demokratiska värderingar men att det också finns mycket kvar att göra, både i samhället och i skolan. Intervjun visar på att skolan är under förändring och där finns goda krafter som vill underlätta för utsatta minoriteter.

5.6 Intervju 6

Denna intervju är väldigt viktig och relevant för min uppsats. Jag har fått möjlighet att intervjua en homosexuell elev i skolan. Vi kan kalla honom för Theo. Theo är sexton år gammal och går i årskurs två på gymnasiet. Han kom ut som homosexuell då han var tretton år gammal och lever idag som öppet homosexuell.

När Theo var tretton år gammal kom han ut som homosexuell bland sina vänner. Theo berättar att han hade väldigt mycket funderingar kring sin homosexualitet och undrade om det var rätt. Vidare

berättar Theo att hans mor och far inte vet om att han är homosexuell. Theo har en lite äldre pojkvän som han ofta besöker. Det har hänt att föräldrarna i det sammanhanget frågat om Theo är homosexuell, men detta har inte Theo velat bekräfta. Theo har en bror som har uttalade fördomar mot homosexuella och som enligt Theo är väldigt manlig. Brodern vet om att Theo är homosexuell men verkar inte vara märkbart störd av det. Jag frågar Theo varför han inte har berättat för sina föräldrar om sin läggning. Theo menar på att han inte vågat berätta. Theo menar att föräldrarna representerar en annan generation och man kan inte ta för givet att de skall förstå. Theo berättar att hans föräldrar är lite mer konservativa och har många åsikter om vad som är rätt och fel. Theo berättar också att hans farmor öppet kritiserat homosexuella och att hon uttryckt avsky mot homosexualitet. Hon har bilden av att homosexuella bär läderkläder och ser allmänt konstiga ut.

Jag frågar om Theo anser att skolan är en tolerant och öppen skola samt om han känner att det är tillåtet att vara öppet homosexuell på skolan. ”Ja, det är det”, svarar Theo, ”man kan vara som man vill här”. Theo berättar att han inte undviker situationer där han kan bli utsatt för diskriminering, han är den han är och anser att folk får respektera det. Jag frågar om det är någon lärare på skolan som sagt något negativt och på det svarar Theo att alla visar förståelse.

Theo berättar att han kom ut i årskurs åtta i grundskolan. Han umgicks då i ett ”killgäng” men det kändes naturligt att frigöra sig ifrån dem eftersom han inte tyckte att han hade så mycket gemensamt med dem. Theo berättar att han kände sig utanför. Det talades bakom ryggen på honom och han fick känslan av att pojkarna inte gillade att han kommit ut som homosexuell. När Theo började umgås mindre med pojkarna fick han sms-meddelanden från andra kompisar som stöttade honom och visade acceptans för hans läggning. De tyckte att homosexualitet inte var något konstigt alls och visade verkligen Theo att de stöttade honom. Behovet att umgås med de gamla killkompisarna upphörde.

Vidare berättar Theo att han numera mest har tjejkompisar vilket känns mest naturligt för honom. Jag frågar Theo hur det är att vara homosexuell i allmänhet och om han tycker att han måste gå i försvar för sin läggning. ”Nej, absolut inte”, får jag till svar, det är sällan han stöter på situationer då han behöver försvara sin identitet. Vidare kommer vi in att det nästan enbart går tjejer i Theos klass och ingen har öppet uttalat något ogillande mot Theo. Theo menar på att det finns tjejer som verkligen vill umgås med homosexuella killar.

Vidare berättar Theo att han var på en fest för något år sedan som arrangerades av en tjej i klassen. På festen uttryckte en kille sig väldigt diskriminerande mot Theo på grund av hans läggning. Det slutade med att alla på festen kom till Theos försvar och förmådde killen att be om ursäkt. Vidare menar Theo på att han inte har några problem med att försvara sig själv. Jag frågar om han har förlorat några vänner på grund av sin läggning. ”Nej, det har inte hänt”, får jag till svar. De vänner som inte skulle vilja umgås på grund av läggningen är inte värda att umgås med, anser Theo.

Jag återkommer till frågan om Theo känt sig diskriminerad på skolan men det har han inte gjort. Men visst har han hört kommentarer ett fåtal gånger och då har det kommit från elever på bygglinjen. Vidare frågar jag vilka på skolan som kan tänkas ha problem med homosexuella. Theo tror att de som går de praktiska linjerna kanske inte riktigt förstår sig på homosexualitet. Vidare skämtar han bort det med att säga ”de kan nog inte föreställa sig mig med en hammare i handen”. Vidare berättar Theo att det var en kille i hans klass på skolan som var väldigt manlig och storvuxen. Han försvarade Theo om det var någon som retade honom eller var elak på grund av hans läggning.

Theo tycker att det är viktigt att han kan vara öppen med sin läggning och tycker inte att det spelar någon roll om man är heterosexuell eller homosexuell. Däremot anser han sig inte behöva

provocera i skolan.

Avslutningsvis säger Theo att han inte har något obehag i skolan. Han anser sig accepterad som han är.

5.6.1 Sammanfattning och slutsats

Intervjun med Theo är viktig för min studie. Theo berättar att han kom ut då han var tretton år gammal under en period då han umgicks med några killar i samma ålder. Han märkte att det pratades bakom hans rygg. Theo valde då att dra sig undan och få annat umgänge. Detta är relevant för min uppsats eftersom det visar på att Theo i ung ålder har en stark självuppfattning vilket i sin tur leder till att han lättare kan klara av motgångar.

Theo berättar att han inte har berättat om sin läggning för sina föräldrar då de tillhör en annan generation som inte kan förväntas förstå. Däremot har Theo berättat för sin bror som är tjugotvå år gammal. Brodern har uttryckt generellt negativ inställning till homosexuella generellt men verkar inte särskilt störd av broderns homosexualitet.

Vidare kommer vi in på hur det kan vara att vara homosexuell på skolan. Theo berättar att han inte haft några större problem men att han däremot har fått höra nedsättande kommentarer. Theo tror att homofobin är som störst på byggprogrammet. Theo berättar att ingen i hans klass öppet har uttalat något negativt om hans läggning. En av pojkarna valde till och med att försvara Theo då en utomstående elev fällde nedsättande kommentarer.

Theo tycker att han mötts av förståelse och anser att denna skola är en öppen och tolerant skola. Vidare berättar Theo att han mest umgås med tjejer eftersom han anser att de har störst förståelse. Intervjun visar på att Theo trots sin ringa ålder är mogen och kunnig i frågor som handlar om homosexualitet. Theo visar ingen större oro och han känner sig trygg med sin läggning i skolan. Tvärtom vad jag i förväg hade förväntat mig, visar intervjun på att det kan vara de vanliga heterosexuella pojkarna som går i bräsch för att försvara de homosexuella på skolan.

5.7 Intervju 7

Det har varit svårt att få möjlighet till intervjuer med lärarna på skolan, men jag har fått svar på ett frågeformulär om homosexualitet som jag lämnat ut. Eftersom min studie inte inriktar sig på lärarna utan främst på vad elever anser, så tycker jag att detta svar från en kvinnlig lärare är tillräckligt. Läraren arbetar med journalistik i medie- och samhällsklasserna. Jag vet av tidigare erfarenheter att hon är väl insatt i värdegrundsfrågor på skolan.

Eftersom jag intervjuat läraren med skrivna frågor väljer jag att redovisa fråga för fråga.

1. Vad tänker du på när du hör ordet homosexualitet?
Svar; människors olika sexualitet.
2. Tar man upp homosexualitet i undervisningen på skolan?
Svar; Ja, man tar upp det på olika sätt. Det förekommer i filmvisningar, teaterföreställningar och i ämnet Svenska.
3. Har någon homosexuell elev kommit till dig och behövt hjälp?
Svar; Nej, ingen elev har kommit och berättat att man är homosexuell.
4. På vilket sätt arbetar skolan aktivt mot fördomar och diskriminering?
Svar; Man undervisar om de mänskliga rättigheterna, man talar således om jämställdhet, jämlikhet, människors lika värde. Man undervisar även om lagar och regler som handlar om kränkande behandling. Skolan är med i något som heter Friends. Här har man en grupp som behandlar ämnet homosexualitet.

5. Anser du att det finns mycket kvar att göra när det gäller skolans syn på homosexualitet?
Svar; Ja, det finns det med all säkerhet.
6. Anser du skolan vara öppen och fördomsfri?
Svar; Alla elever och lärare är individer, jag tror inte att någon är fördomsfri, men på en skala ett till tio ligger skolan på en femma.
7. Tror du att det finns lärare som inte vill ta upp ämnet homosexualitet i sin undervisning?
I så fall, vad beror det på?
Svar; Det kan bero på att det är ett svårt ämne att ta upp. Det är viktigt att ämnet tas upp i ett naturligt sammanhang.

5.7.1 Sammanfattning och slutsats

Intervjun visar att det finns krafter på skolan som verkar för allas lika värde och rättigheter.

Vidare menar läraren att man uppmärksammar homosexualitet i undervisningen. Detta görs genom filmvisningar och olika andra teman. Läraren talar även om att alla elever och lärare är individer och således tänker olika samt att det är svårt att komma ifrån att det kan finnas personer med fördomar mot homosexuella. Här finns en del kvar att göra. På en skala ett till tio ligger skolan på en femma om man mäter tolerans.

Intervjun visar på att det finns ett behov av mer kunskap och medvetenhet när det gäller ämnet homosexualitet på skolan. Det kan vara svårt för lärare att ta upp ämnet homosexualitet i undervisningen. Ämnet måste introduceras naturligt i undervisningen. Däremot menar man att skolan aktivt verkar för att motarbeta diskriminering. Detta gör man genom att aktivt ta upp värdegrundsfrågor, det vill säga frågor som handlar om människors lika rättigheter.

6 Vidare forskning

Uppsatsen visar på att det finns ett stort behov av att synliggöra ämnet homosexualitet vid gymnasiskolan. Det skulle vara väldigt intressant att utveckla arbetet med att undersöka ett antal olika gymnasieskolors syn på homosexualitet.

Man skulle även kunna utveckla frågeställningarna och se vilka skillnader det finns mellan de olika könen. Man skulle även kunna gå ner i åldrarna för att undersöka vad yngre elever i grundskolan kan komma att tycka i frågan. Här skulle man även kunna ta hänsyn till kön. Det skulle även vara intressant att se vilka skillnader i åsikter man skulle kunna se på gymnasieskolor där eleverna kommer ifrån olika social, etnisk och ekonomisk bakgrund. I dessa fall skulle man kunna använda sig av både enkäter och intervjuer för att få en bredare och mer fullständig forskning.

7 Kritisk granskning av uppsatsen

Det är inte lätt att göra en undersökning som utgår från frågor man brinner för. Det har inte alltid varit lätt att vara objektiv i tolkning och genomförande av intervjuerna. När man forskar i ett ämne är det väldigt viktigt att inte bli för ”privat” i sitt arbete. Detta är något jag skall tänka än mer på i kommande studier. Dock anser jag att undersökningen är objektiv eftersom svaren i intervjuerna varit mycket informativa och konkreta.

I uppsatsen har jag lagt fokus på homosexualitet och uteslutit bi- och transsexualitet med motiveringen att det inte ryms inom ramen för mitt arbete..

Uppsatsen har god validitet eftersom den på ett tydligt sätt besvarar det som undersöks. Validitet är ett mått på om vissa frågor mäter det man vill att de skall mäta eller beskriva.¹²⁸ Enligt boken *Metodpraktikan* är detta ett kroniskt problem alla forskare handskas med.¹²⁹ Jag har i min uppsats försökt att få så god validitet som möjligt. Som jag nämnt tidigare är det inte helt problemfritt att använda sig av intervjuer då man riskerar att få svar som intervjupersonerna tror att man vill ha och man kan som intervjuare omedvetet ”styra ” in de intervjuade på svar man vill ha för sitt arbete.

En tanke jag har haft är att undersökningen borde varit större och inkluderat fler personer på gymnasieskolan. Detta är något jag skall tänka på i vidare forskning. Jag anser dock att uppsatsen ger en bra översikt av vad man kan ha för syn på homosexualitet i skolan eftersom både yngre och äldre elever intervjuats. Tilläggas bör att uppsatsens syfte inte är att ge en ”generell”, representativ bild utan att snarare redovisa fakta och empiri av undersökningarna som görs med hjälp av rapporter, litteratur och intervjuer.

Reliabilitet är ett mått på i vilken utsträckning ett instrument eller tillvägagångssätt ger samma resultat vid olika tillfällen under i övrigt lika omständigheter.¹³⁰ *Metodpraktikan* förklarar att reliabiliteten är hög om det finns en frånvaro av slumpmässiga eller osystematiska fel.¹³¹ I min undersökning har jag slumpmässigt intervjuat elever och lärare. Det har inte varit något bortfall eftersom samtliga de tillfrågade ville och kunde medverka i studien. Att intervju är riskabelt. En aspekt är att det är frivilligt att delta i intervjun vilket gör att man kan få intervju personer som kan ha vilka åsikter som helst. Jag anser att intervju är ett av de bästa sätten att få fram empiri. Eleverna var medvetna om att jag skulle intervju om homosexualitet då de tillfrågades om de ville medverka. Man skulle kunnat ”överraskat” eleverna och medvetet inte berättat vad man skulle intervju om, då skulle man kunnat få en ännu större reliabilitet i undersökningen. Ändå anser jag att reliabiliteten i uppsatsen är bra. Men jag bär även med mig denna aspekten för framtida studier.

Om resultatets och arbetets generaliserbarhet kan man säga att undersökningen antagligen skulle visa på likvärdiga resultat om man gjorde samma undersökning med samma frågor fast med ett större antal elever. Uppsatsens syfte är inte att visa hur synen på homosexualitet generellt sett är i skolan. Min tes är att genom mina intervjuer få en någorlunda sanningsenlig bild av hur det kan se ut i en gymnasieskola med utgångspunkt ifrån mina frågeställningar. Generellt sett skulle samma frågor antagligen ge likvärdiga svar, men i min undersökning har jag inte intervjuat elever från de praktiska programmen, vilket kan vara en brist. Detta medför att resultatet inte visar på vad man generellt har för uppfattning om homosexualitet på skolan, däremot får man en bild av hur det kan se ut.

Ett annat problem som jag ställts inför är vad i undersökningen som påverkar vad. Detta är alltid mycket intressant att undersöka då man forskar om något. Utifrån min undersökning skulle man kunna ställa sig frågan vad det är som gör att de intervjuade har en viss syn på homosexualitet. Boken *Metodpraktikan* förklarar att det bland annat är det som den samhällsvetenskapliga forskningen handlar om, det vill säga att ”belägga förekomsten av samband och påverkan mellan

¹²⁸Bell, J., (2006) *Introduktion till forskningsmetodik*, Studentlitteratur AB

¹²⁹Esaisson, P., Giljam, M., Oscarsson, H., Wägnerud, L., (2007) *Metodpraktikan tredje upplagan, Konsten att studera samhälle, individ och marknad* sid 63

¹³⁰Bell Judith, *Introduktion till forskningsmetodik*.

¹³¹Esaisson, P., Giljam, M., Oscarsson, H., Wägnerud, L., (2007) *Metodpraktikan tredje upplagan, Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, sid 70

olika fenomen”.¹³² Jag har valt att inte ta upp denna aspekt i min uppsats eftersom undersökningen mer handlar om vilka åsikter som kan finnas om homosexualitet och inte varför man har en viss åsikt. Men även detta bär jag med mig för vidare studier, vikten av att undersöka varför intervjupersoner kan tycka som de gör i en viss fråga.

8 Sammanfattande slutdiskussion med litteraturanknytning

Att elever mobbas och känner sig utanför i skolan är inget nytt. Min frågeställning är Möjliga uppfattningar om homosexualitet vid en gymnasieskola, men jag har även velat få en bild av hur väl synliggjort ämnet är i undervisningen och hur eventuella brister i undervisningen skulle kunna avhjälpas. Uppsatsen belyser synen på homosexualitet ur elevperspektivet på skolan och beskriver även hur gymnasieskolan arbetar med värdegrundsfrågor.

Uppsatsens slutsatser grundar sig på queer-teorien. Queerteorin utvecklades genom den kamp som funnits i samhället med den heterosexuella normativa synen som dagens samhälle fortfarande till stor del präglas av. Precis som queer-teorin, rapporter och intervjuerna säger är det viktigt att man bryter den heteronormativa synen i samhället och verkligen utmanar och synliggör andra möjligheter. Queerteorin menar på att heterosexuella skall fokusera mer på sin egen sexualitet och inte diskriminera olikänkande. De intervjuade talar om att det råder en heteronorm som man uppenbarligen stör sig på. Boken Liv i lärarrummet tar upp att man i dagens samhälle förväntas vara heterosexuell, även här tar man upp heteronormens betydelse.

Både intervjuerna och litteraturen visar vikten av att våga vara banbrytande för att föra kampen för sexuellt likaberättigande vidare. Jag har använt mig av några intressanta rapporter och böcker för min uppsats. Liv i Lärarrummet menar på att homosexualitet är något som genomsyrar hela personens identitet. Således är det viktigt att man tar upp det i skolan. Liv i Lärarrummet talar även om hur viktigt det är att elever, lärare och föräldrar samarbetar. Det är angeläget att man informerar alla på skolan om hur viktigt det är med värdegrundsfrågor. Liv i lärarrummet menar även på att det är förbjudet att diskriminera på grund av sexuell läggning. Fredrik Andersson menar i sin c-uppsats att skolan inte arbetar tillräckligt förebyggande med frågor som handlar om homosexualitet. Vidare menar han på att det är viktigt att man undervisar om ämnet i tidig skolålder. Andersson skriver även att all skolpersonal medvetet och aktivt skall motverka alla former av kränkande behandling. Man får inte utgå ifrån att alla är heterosexuella i dagens samhälle och uppsatsen visar att heteronormen fortfarande präglar både utbildningen och skolan i sig. Även om det är obligatoriskt att ta upp ämnet homosexualitet i undervisningen visar uppsatsen på risken att ämnet slumpmässigt kan utebli på grund av okunskap eller medveten ovilja. I rapporten I enlighet med skolans värdegrund menar man att heterosexualiteten inte kan existera utan homosexualiteten som referens och vice versa, således behövs alla i samhället, alla måste få existera. Intervjuerna visar även på en större tolerans ju längre upp i åldern som man kommer. De äldre eleverna i årskurs tre visar en större mognad och tolerans gentemot homosexuella på skolan än vad de yngre eleverna gör. Här kan man dra en parallell till rapporterna som pekar på hur viktigt det är att ta upp homosexualitet i tidig skolålder för att förebygga fördomar och diskriminering. Det står även i Lgr 11 att eleverna skall undervisas i att förstå olikheter, däribland sexuell läggning.

Vidare visar uppsatsen att synen vid denna gymnasieskola när det gäller homosexualitet är ganska tolerant och accepterande. Tvärt emot vad jag förväntat mig visar de manliga eleverna en stor

¹³²Essaisson, P., Giljam, M., Oscarsson, H., Wägnerud, L., (2007) Metodpraktikan tredje upplagan, Konsten att studera samhälle, individ och marknad sid 73

förståelse gentemot homosexuella kamrater på skolan. Dock finns det mycket kvar att göra i utbildningsplanen. Både lärare och elever efterlyser mer synliggörande av ämnet homosexualitet i undervisningen och även en bättre integration av frågan i elevernas vardag.

Litteraturen, rapporterna och intervjuerna visar att samhället har gått ifrån intolerans till att ha en betydligt toleranter attityd gentemot en homosexuell livsstil, vilket är en förändring som skett över tid. Det är ett problem i samhället att det idag anses vara politiskt korrekt att acceptera homosexualitet. Detta kan göra det svårare att veta vad människor egentligen anser. Uppsatsen utgår ifrån tre olika frågeställningar: Vad för möjliga syner på homosexualitet finns det på en gymnasieskola? Behöver man synliggöra ämnet homosexualitet mer i undervisningen på skolan? Hur kan man synliggöra homosexualitet bättre i undervisningen på skolan? Mina frågeställningar har blivit besvarade och undersökningen tyder på att det finns en ganska tolerant syn på homosexualitet i denna skola.

Många elever anser att det inte är konstigt att vara homosexuell. Vidare skulle de flesta elever som intervjuats hjälpa en kompis om den berättade att den kände sig diskriminerad och utanför på grund utav sin läggning. Tvärt emot min förväntan visar de manliga killarna en tolerant inställning mot homosexuella på skolan. Vidare efterfrågar både lärare, elever och kurator ett större synliggörande av ämnet i undervisningen. Man efterlyser en större integrering i elevernas vardag, man efterlyser även temadagar och mer utbildning i ämnet för lärarna. Att beröra homosexualitet är egentligen obligatoriskt under ämnet Livskraft som skall belysa denna typ av frågor. Dock anser man på skolan att det är många lärare som inte tar upp homosexualitet i sin undervisning. Om detta beror på ovilja grundad på okunskap eller att man helt enkelt inte tycker att ämnet tillhör ens eget område, är oklart.

Intrycken som intervjuerna vid denna gymnasieskola gett visar en positiv grundsyn gentemot homosexualitet. Dock finns det mycket kvar att göra när det gäller att på ett mer konkret sätt angripa heteronormen och genom detta förebygga mobbning och diskriminering i skolan. Vi lever i en demokrati där det skall finnas en skola där alla kan känna sig trygga.

9 Litteraturlista

- Andersson, F. 2011 Homosexualitet i skolan, Malmö Högskola
- Bell, J. 2006 Introduktion till forskningsmetodik, Studentlitteratur AB
- Butler, J. 2004 Intervju i DN 2004-10-06
- Claesson, S. 2009 Lärares hållning Artikel nr 33264 Studentlitteratur AB
- Esaisson, P., Giljam, M., Oscarsson, H. Wägnerud, L. 2007 Metodpraktikan upplaga 3:4 Nordstedts Juridik AB
- Larsson, H., Rosén, M. 2006 I enlighet med skolans värdegrund. Granskningsrapport, Lärarhögskolan Stockholm
- Hägglöf, M. 2010 Vad då heteronorm? Du får förklara! Uppsats Malmö högskola
- Rapport 2006 Liv i lärarrummet/Sexuell läggning och arbetsmiljö i skolan, Handbok gjord av 12 organisationer, Ljunsbergs tryckeri AB
- Rosenberg, T. 2010 Queerteori och vänsteranalys i Sverige, intervju gjord av Mika Nielsen 23 feb 2010
- Svenska Dagbladet 2005 Queerforskare söker fiender i feminismen, artikel 2005-10-10
- Trost, J. 2005 Kvalitativa intervjuer, tredje upplagan art.nr 3940

10 Källor

- Gilliam, M.
- Franck, O.
- Intervjuer

Bilaga intervjuer

Frågor:

Intervju 1 elevgrupp 1

1. Vad tänker ni på när ni hör ordet homosexualitet?
2. Intervjupersonerna har sagt att man stör sig på att homosexuella öppet visar sin läggning, således frågar jag om de även stör sig på om heterosexuella visar ömhet inför varandra?
3. Är personerna ni stör er på öppet homosexuella på skolan?
4. Hur hade ni reagerat om en nära kompis berättat att han eller hon är homosexuell?
5. Är skolan generellt sett tolerant mot elever som är annorlunda?

Intervju 2 elevgrupp2

1. Vad tänker ni på när ni hör ordet homosexualitet?
2. Om en kompis i klassen berättar att han eller hon är homosexuell, hur reagerar ni då?
3. Är gymnasieskolan generellt sett tolerant mot minoriteter?
4. Om en kompis berättar att han eller hon är homosexuell, känner sig diskriminerad på grund av sin läggning och behöver ”hjälp”, hur reagerar ni då?

Intervju 3 elevgrupp 3

1. Tycker ni att skolan över lag är fördomsfull eller fördomsfri?
2. Svaret ” I vår klass är det väldigt fördomsfritt”, beror det på att ni går journalistlinjen där man förväntas vara mer tolerant och öppen?
3. Tas homosexualitet upp i skollitteraturen?
4. Hur skulle ni känna er om en kompis berättade att hon eller han är homosexuell och att man känner sig diskriminerad?
5. Kan det vara besvärligt att vara annorlunda på skolan?
6. Syns skolledningen mycket?
7. Är skolledningen ”stark” i sin profil?
8. Har man temadagar på skolan om homosexualitet?

Intervju 4- Djupintervju elevgrupp 4

1. Vad tänker ni på då ni hör ordet homosexualitet?
2. Tar man upp homosexualitet i skollitteraturen?
3. Hur skulle ni reagera om en kompis på skolan berättade att hon eller han var homosexuell?
4. (Till killarna) Om ni hade en vän i ert fotbollslag som är homosexuell, hur skulle ni då reagera inför honom?
5. Anser ni att homosexualitet är onormalt?
6. Är attityden vid skolan generellt sett tolerant mot homosexuella och andra minoriteter?
7. Hur skulle ni reagera om en kompis som är homosexuell kom och berättade att hon eller han kände sig diskriminerad och utanför på skolan och behövde din hjälp?
8. Är skolan öppen och tolerant mot minoriteter?

Intervju 5 med skolans kurator.

1. Vad är det första du tänker på då du hör ordet homosexualitet?
2. Tas homosexualitet upp i undervisningen på skolan?

3. Vilka fördomar mot homosexuella kan finnas bland de yngre på skolan exempelvis årskurs ett?
4. Är det ”tidigt” att vid sexton års ålder ta del av frågor som handlar om homosexualitet?
5. Hur hanterar man homosexuella elever som mår dåligt på skolan?
6. Får skolan in ämnet homosexualitet i undervisningen?
7. Finns det någon homosexuell lärare på skolan?
8. Hur reagerar du om någon i skolans ”korridorer” uttrycker sig kränkande om homosexuella?

Intervju 6 homosexuell elev på skolan

1. Theo berättar att han inte har berättat om sin läggning för sina föräldrar, varför har du inte gjort det?
2. Anser du att gymnasiet är en tolerant och öppen skola, samt är det ”tillåtet” att vara öppet homosexuell på skolan?
3. Hur är det allmänt att vara homosexuell, känner du att du behöver försvara din läggning?
4. Har du förlorat vänner på grund utav din läggning?
5. Känner du dig diskriminerad på skolan?
6. Vilka på skolan kan tänkas ha problem med homosexuella?

Intervju 7 med en lärare på skolan

1. Vad tänker du på när du hör ordet homosexualitet?
2. Tar man upp homosexualitet i undervisningen på skolan?
3. Har någon homosexuell elev kommit till dig och behövt hjälp?
4. På vilket sätt arbetar skolan aktivt mot fördomar och diskriminering?
5. Anser du att det finns mycket kvar att göra när det gäller skolans syn på homosexualitet?
6. Anser du att skolan är öppen och fördomsfri?

Intervjuerna har gjorts på en gymnasieskola under olika tillfällen november och december månad höstterminen 2011.